

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Οδηγός Επιμόρφωσης για την Υποστήριξη των Εφήβων στο Σχολείο Youth for Love 2 – Πρόσθετο υλικό

Ένας οδηγός επιμόρφωσης για μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικούς, λοιπό σχολικό προσωπικό και εκπαιδευτές/εκπαιδευτριες με στόχο την υποστήριξη της μαθητικής κοινότητας πάνω σε θέματα αναγνώρισης, πρόληψης και καταπολέμησης της βίας μεταξύ των νέων

Ο παρών οδηγός συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δικαιώματα, Ισότητα και Αγωγή του Πολίτη.

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της συγκεκριμένης έκδοσης δε συνιστά αποδοχή του περιεχομένου αυτής, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκδοση.

Επιστημονική επίβλεψη: Mara Ghidorzi, Mariaelena Vittori – AFOL Metropolitana, Corinne Reier - ActionAid Italy

Κείμενα και μεθοδολογίες: Mara Ghidorzi, Mariaelena Vittori – AFOL Metropolitana; Corinne Reier, Maria Sole Piccioli - ActionAid Italy

Συνεισφορά: Livia Aninosanu - CPE, Mariza Tsachali, Despoina Kardogerou - ActionAid Hellas, Alessandra Folcio - ActionAid Italy, Nele Kelchtermans, Charlotte Decrock – UCLL

Επίβλεψη: Maria Sole Piccioli - ActionAid Italy

Προσαρμογή στα ελληνικά: Ευθυμία Γιώσα

Μήνας 2022

Contacts:

Site: <https://www.youthforlove.eu/>

E-mail ActionAid Italia : educazione.ita@actionaid.org

■ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το πρόγραμμα Youth for Love 2, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δικαιώματα, Ισότητα και Αγωγή του Πολίτη, στοχεύει στην πρόληψη, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση των φαινομένων βίας μεταξύ εφήβων (14-18 χρονών) σε 5 τοπικές κοινότητες 4 ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ρουμανία). Γι' αυτόν τον σκοπό, προωθεί συνολικά την υιοθέτηση θετικών συμπεριφορών και στάσεων προκειμένου να αποτρέψει και να διαχειριστεί την εκδήλωση βίας ανάμεσα σε νέους, οικογένειες, εκπαιδευτικούς και μέλη μιας κοινότητας, εμπλεκόμενους όλους τους ενδιαφερόμενους στην ανάληψη των σχετικών πρωτοβουλιών, τις οποίες μάλιστα σχεδιάζουν οι ίδιοι οι νέοι που είναι και υπεύθυνοι για την υλοποίησή τους.

Το πρόγραμμα αποτελεί συνέχεια του πρώτου Youth for love, το οποίο πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2019-2021 με επίκεντρο την έμφυλη βία. Το πρόσθετο υλικό που κρατάτε στα χέρια σας χρειάζεται να εξοπλίσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με εκείνες τις γνώσεις και τις δεξιότητες οι οποίες θα τους κάνουν να κατανοήσουν, από τη σκοπιά της διατομεακότητας, ζητήματα που σχετίζονται με τη βία μεταξύ νέων (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού). Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίσει ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και το λοιπό προσωπικό του σχολείου είναι σε θέση να:

δώσουν μια σαφή περιγραφή τού τι σημαίνει διατομεακότητα, και των μοντέλων που μπορούν να προκαλέσουν τη βία μεταξύ των νέων

αποτρέψουν με τον κατάλληλο τρόπο τη βία μεταξύ των νέων (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού) και να θέσουν σε εφαρμογή ένα ασφαλές σχέδιο αντιμετώπισής της.

Όσον αφορά τους μαθητές και τις μαθήτριες, το πρόγραμμα προσδοκά την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

την απόκτηση των δεξιοτήτων και των γνώσεων μέσω των οποίων θα μπορούν όλοι και όλες να αναγνωρίσουν τις διαφορετικές μορφές της βίας μεταξύ των νέων, καθώς και τα αίτια και τις συνέπειες αυτής·

την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πώς οι πολλαπλές διαθεματικές ταυτότητες διαμορφώνουν την εξουσία και το δικαίωμα·

την εξειδίκευση των γνώσεών τους σχετικά με τις υπηρεσίες και τους χώρους που υπάρχουν που μπορεί κανείς να βρει στην τοπική κοινότητα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας μεταξύ των νέων.

Υπό αυτή την έννοια, το σχολείο συνιστά βασικό παράγοντα. Στην παρούσα «εκδοχή» του προγράμματος, όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν ως βάση αρχές οι οποίες αντιμετωπίζουν το σχολείο ως ολότητα, με αποτέλεσμα το σχολείο να βρίσκει νέους συμμάχους εντός των οικογενειών των μαθητών, μέσω της σταθερής συμμετοχής των γονέων στις δράσεις του προγράμματος. Ο συγκεκριμένος οδηγός αποτελεί μια αναθεωρημένη έκδοση με νέα περιεχόμενα, νέα εργαλεία και νέες μεθοδολογικές μεθόδους που έχουν δημιουργηθεί με στόχο τον εμπλουτισμό του υλικού του πρώτου Οδηγού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η διάδοση και η βιωσιμότητα του προγράμματος. Παρέχει τόσο θεωρητική όσο και πρακτική καθοδήγηση, ώστε να βοηθήσει το σχολικό προσωπικό στο να προλαμβάνει, να αντιμάχεται και να αντιδρά σε διαθεματικά μοντέλα διάκρισης, στη βία μεταξύ εφήβων (συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής), ένα πολύπλοκο και δομικό φαινόμενο με πολλαπλές μορφές και σοβαρές επιπτώσεις. Τυχόν άλλοι ενδιαφερόμενοι, όπως εκπαιδευτές και οργανώσεις, θα μπορούσαν επίσης να εκμεταλλευτούν τον παρόντα οδηγό για να προωθήσουν και να οργανώσουν παρόμοια προγράμματα σε διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, τυπικής ή μη τυπικής εκπαίδευσης.

¹ Involves addressing the needs of learners, staff and the wider community, not only within the curriculum, but across the whole-school and learning environment. It implies collective and collaborative action in and by a school community to improve student learning, behaviour and well-being, and the conditions that support these (Unesco)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επισκόπηση προγράμματος Youth for Love

Το **Youth for Love 2** υλοποιείται εντός του νομικού και εννοιολογικού πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2016-2021, το οποίο αναγνωρίζει την πρόληψη της βίας ως ένα από τα πέντε πεδία προτεραιότητας για να διασφαλιστεί η υποστήριξη των παιδικών δικαιωμάτων. Έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες κινδύνου οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τη βία που προκύπτει σε διαφορετικά επίπεδα: σε ατομικό επίπεδο (π.χ. συμπεριφορικοί παράγοντες και παράγοντες προσωπικότητας), σε οικογενειακό επίπεδο ή σε επίπεδο λοιπών στενών σχέσεων (π.χ. αρνητική επίδραση από συνομηλίκους, απουσία κοινωνικών δεσμών, κακές σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιού, αντικοινωνικές συμπεριφορές γονέων κ.λπ.) και σε κοινοτικό και κοινωνικό επίπεδο (π.χ. μικρή κοινωνική συνοχή, ανισότητα, ανασφάλεια, έμφυλοι και πολιτισμικοί άγραφτοι κανόνες) (Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών, ΠΟΥ, 2015).

Το πρόγραμμα **Youth for Love 2** στοχεύει στην πρόληψη, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση των φαινομένων βίας μεταξύ εφήβων (14-18 χρονών) σε 5 τοπικές κοινότητες 4 ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ρουμανία). Γι' αυτόν τον σκοπό, προωθεί συνολικά την υιοθέτηση θετικών συμπεριφορών και στάσεων προκειμένου να αποτρέψει και να διαχειριστεί την εκδήλωση βίας ανάμεσα σε νέους, οικογένειες, εκπαιδευτικούς και μέλη μιας κοινότητας, εμπερικλείοντας όλους τους ενδιαφερόμενους στην ανάληψη των σχετικών πρωτοβουλιών, τις οποίες μάλιστα σχεδιάζουν οι ίδιοι οι νέοι που είναι και υπεύθυνοι για την υλοποίησή τους.

Ενώ το Youth for Love 1 είχε ως επίκεντρο την έμφυ-

λη βία στο σχολείο, σε αυτή τη δεύτερη έκδοση του προγράμματος, οι συγγραφείς αποφάσισαν να διευρύνουν το πεδίο ενδιαφέροντός τους στη βία μεταξύ των νέων, αντιμετωπίζοντας τη βία και τη διάκριση με πλήρη κατανόηση της αλληλεξάρτησής τους. Ο τρόπος για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι μέσω μιας προσέγγισης η οποία έχει ως πυρήνα της μια ισχυρή κοινοτική δέσμευση, ώστε να χτιστεί ένα συλλογικό τείχος αντίστασης εναντίον των διάφορων μορφών διάκρισης και άνισης κατανομής εξουσίας, πάντα υπό διαθεματική σκοπιά.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πρόγραμμα στοχεύει:

- Στην ανάπτυξη και στη δοκιμή ενός ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος για την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας μεταξύ των νέων σε 5 τοπικές κοινότητες σε όλη την Ευρώπη.
- Στην ενημέρωση και στην επιμόρφωση 190 ατόμων που ανήκουν στο ευρύτερο σχολικό προσωπικό με στόχο αφενός τη βελτίωση της ικανότητάς τους να προλαμβάνουν και να διαχειρίζονται τη βία μεταξύ των νέων και αφετέρου το να γίνει ο κάθε συμμετέχων το σημείο επαφής γι' αυτό το ζήτημα στο σχολείο του.
- engaging 50 parents or tutors in a specific training
Στη συμμετοχή 50 γονέων ή εκπαιδευτών σε ένα συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα ώστε να ενδυναμώσουν τον ρόλο τους όσον αφορά την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας μεταξύ των νέων τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο κοινότητας, αλλά και τις δεξιότητές τους ώστε να διασφαλίσουν ότι είναι ικανοί να παρά-

σχουν στήριξη·

- Στο να κάνει 400 μαθητές και μαθήτριες κοινωνούς χρήσιμων γνώσεων σχετικά με τη βία και στο να τους βοηθήσει να την κατανοήσουν μέσω ενός συμμετοχικού εκπαιδευτικού προγράμματος·
- Στη συμμετοχή 200 νέων ατόμων με σκοπό να καταγράψουν όσες ανάγκες των τοπικών τους κοινοτήτων συνδέονται με τη βία μεταξύ των νέων, και στην κινητοποίηση σύσσωμης της σχολικής κοινότητας για τη συμμετοχή της σε δράσεις πρόληψης και καταπολέμησης της βίας·
- Στον από κοινού σχεδιασμό, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και μέσω μιας συμμετοχικής διαδικασίας, των συστάσεων πολιτικής του προγράμματος συμπεριλαμβάνοντας σε αυτόν εκπαιδευτικούς και λοιπό σχολικό προσωπικό, μαθητές, γονείς, νέους, οργανώσεις και κινήματα της κοινωνίας των πολιτών και όσους είναι επισήμως υπεύθυνοι για τη χάραξη της πολιτικής·
- Στην ενημέρωση του κοινού, ιδιαίτερα των νέων ατόμων, για το πρόβλημα της βίας μεταξύ των νέων, και στην ενεργό συμμετοχή 1,5 εκατομμυρίου έφηβων παιδιών σε όλη την Ευρώπη μέσω δράσεων επικοινωνίας (διαδικτυακή εκστρατεία και διαδικτυακό παιχνίδι).

Η κοινοπραξία του έργου αποτελείται από τους ακόλουθους ευρωπαϊκούς οργανισμούς: ActionAid Italia (Ιταλία), ActionAid Hellas (Ελλάδα), UC Limburg (Βέλγιο), AFOL Metropolitana - Agenzia Metropolitana per

la Formazione, l'Orientamento e il Lavoro (Ιταλία), και CPE – Centrul Parteneriat Pentru Egalitate (Ρουμανία).

Όλο το υλικό που προέκυψε από το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο για δωρεάν λήψη στην κατηγορία «Μάθετε περισσότερα» στον ιστότοπο του προγράμματος:

<https://www.youthforlove.eu/el/>

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση με πόρους του Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Δικαιώματα, Ισότητα και Αγωγή του Πολίτη.

Διάρκεια: Μάιος 2021 – Απρίλιος 2023

Στόχος, θέματα, μεθοδολογία του Οδηγού

Ο οδηγός απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, διευθυντές/διευθύντριες, σχολικούς/σχολικές συμβούλους, διοικητικό/τεχνικό προσωπικό, και λοιπό σχολικό προσωπικό, που το κάθε άτομο και όλοι μαζί είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση και έπειτα για τη διατήρηση ενός σχολείου ανοιχτού σε όλους, ικανό να προάγει θετικά και υγιή μοντέλα συμπεριφοράς και σχέσεων. Εκτός από τα σχολεία, τον παρόντα οδηγό καλούνται να τον χρησιμοποιήσουν, είτε αποσπασματικά είτε στο σύνολό του, ακόμη και δημόσιοι φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Μπορούν να επιλέξουν εκείνες τις δραστηριότητες και τα εργαλεία που είναι περισσότερο χρήσιμα εντός του δικού τους πεδίου ενδιαφέροντος. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου επιμορφωτικού προγράμματος μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία πιο υγιών και ασφαλών χώρων για όλους τους μαθητές, οι οποίοι μακροχρόνια θα επωφεληθούν από τις επιμορφωτικές δραστηριότητες τόσο κατά τη σχολική τους πορεία όσο και στη μετέπειτα ζωή τους. Μέσω του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί και το σχολικό προσωπικό θα έχουν τη δυνατότητα να νιώσουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ικανότητα να αντιμετωπίζουν περιπτώσεις βίας μεταξύ νέων, στην οποία διαχείριση των περιστατικών βίας απαιτείται η υποστήριξη και η ομαδική δουλειά όλων των εμπλεκομένων.

Τα περιεχόμενα του οδηγού στηρίζονται σε θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις και εργαλεία που έχουν παρουσιαστεί στο προηγούμενο Youth for Love (2019/2021) και έχουν επιπλέον προκύψει από την ειδική γνώση και πείρα που φέρουν οι συνεργάτες του προγράμματος και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι.

Ο οδηγός έχει δημιουργηθεί με τη λογική τού ότι το σχολείο συνιστά μια ολότητα, θέτοντας επί τάπη-

τος τις ανάγκες των εκπαιδευτών, του προσωπικού και της ευρύτερης κοινότητας, όχι μόνο σε επίπεδο προγράμματος μαθημάτων, αλλά και σε (πρακτικό) επίπεδο εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Συνεπάγεται μια συλλογική και συνεργατική δράση εκ μέρους της σχολικής κοινότητας αλλά ταυτόχρονα και με αποδέκτη αυτή, προκειμένου να βελτιωθεί η μαθησιακή εμπειρία, συμπεριφορά και ευημερία, όπως και οι συνθήκες που συμβάλλουν σε αυτές. Η προσέγγιση που αντιμετωπίζει το σχολείο ως ολότητα, είναι σε θέση να αναγνωρίσει ότι τα πάντα εντός της σχολικής κοινότητας, οποιαδήποτε όψη αυτής, μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην υγεία, στην ασφάλεια και στην ευημερία των μαθητών, συνεπώς και στην εκπαιδευτική τους εξέλιξη.

Το εν λόγω Πρόσθετο Υλικό προτείνει μια εντελώς διαφορετική πορεία, την οποία είναι εύκολο κάποιος να ακολουθήσει και να πραγματοποιήσει – είναι, δε, η προτεινόμενη όσον αφορά στις/στους εκπαιδευτικούς που έχουν ήδη μελετήσει τις ενότητες του πρώτου Οδηγού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Είναι επίσης πιθανό γι' αυτούς να βρουν στο παρόντα Οδηγό περιεχόμενο το οποίο να συνδυάζεται με τις μεθοδολογίες και τις δραστηριότητες του προηγούμενου οδηγού.

Συνιστάται η ολοκλήρωση και των τεσσάρων ενότητων του παρόντος Οδηγού, ωστόσο κάθε εμπυχωτής/εμπυχώτρια μπορεί να διαχειριστεί με τέτοιο τρόπο τον χρόνο (ειδικά κατά τη διάρκεια των ενότητων Α και Γ – αναπόφευκτα χωρισμένες σε δύο εκπαιδευτικά εργαστήρια) ώστε να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Κάθε εμπυχωτής/εμπυχώτρια μπορεί να χρησιμοποι-

ήσει τις προτεινόμενες δραστηριότητες από τον πρώτο και τον δεύτερο Οδηγό ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες της ομάδας.

Παρακάτω θα βρείτε ορισμένες προτάσεις που θα σας βοηθήσουν τόσο στο να συμπεριλάβετε κάποια από τα προτεινόμενα θέματα όσο και στο να εμβαθύνετε σε αυτά:

- Ενότητα 1 – προτού θέσετε επί τάπητος τα ζητήματα σχετικά με τη φεμινιστική ηγεσία, θα ήταν καλύτερο να αποκτήσετε μια γενική εικόνα διαβάζοντας την Ενότητα 2 με τον τίτλο «Αποδομώντας τις παρερμηνείες σε ζητήματα έμφυλης βίας» του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (σελ. 38). Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια μπορεί να βρει επιπλέον υλικό στην Ενότητα 4 «Πρωώθηση ενός πιο συμπεριληπτικού μοντέλου διοίκησης του σχολικού περιβάλλοντος, όπως η Φεμινιστική Ηγεσία» (σελ. 70) στον ίδιο Οδηγό.
- Ενότητα 2 – στον Οδηγό Εκπαιδευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους (2021), στην Ενότητα 1 θα βρείτε τη μεθοδολογική εξήγηση της άσκησης 6 «Συνεπιβάτες».
- Ενότητα 4 – προτού συζητήσετε για τη διαδικτυακή βία, θα ήταν καλύτερο να έχετε μια γενική εικόνα, για το οποίο θα σας βοηθήσει το Εργαστήριο 7 του Οδηγού Εκπαιδευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους (2021)
- Γλωσσάρι – για να αποκτήσετε μια πλήρη και συνοπτική εικόνα της βασικής ορολογίας, συμβουλευτείτε το Εργαστήριο 5, του Οδηγού Εκπαι-

δευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους (2021) και συγκεκριμένα τους «Βασικούς Ορισμούς από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία».

Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες τις οποίες θα βρείτε στον παρόντα Οδηγό περιλαμβάνουν τις ακόλουθες μεθοδολογικές προσεγγίσεις:

συνεργατική μάθηση

Πρόκειται για μια εκπαιδευτική μέθοδο διδασκαλίας η οποία βασίζεται στη συνεργασία μεταξύ των μαθητών/μαθητριών, καθένας/καθεμία από τους οποίους/τις οποίες μοιράζεται με την ομάδα τις γνώσεις και τις δεξιότητές του/της. Η ομαδική διδασκαλία αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική, όχι μόνο με όρους γνωστικής διαδικασίας, αλλά ακόμη και όσον αφορά στην ενεργοποίηση των θετικών κοινωνικο-συνεργατικών διεργασιών· κάθε συμμετέχων/συμμετέχουσα, στην πραγματικότητα, ενισχύει την αυτοπεποίθησή του/της, αποκτά κίνητρο για γνώση, επεκτείνει τις κοινωνικές του/της δεξιότητες, μαθαίνει να συνεργάζεται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

ανταλλαγή ιδεών

Πρόκειται για μια συμμετοχική εκπαιδευτική μέθοδο με στόχο την ανάλυση των προβλημάτων και την επακόλουθη εύρεση λύσεων. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες είναι ελεύθεροι/ελεύθερες να εκφράσουν τις ιδέες τους για ό,τι προκύπτει χωρίς να έχουν τον φόβο της επίκρισης από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, ή από τον/την εκπαιδευτικό λόγου χάρη. Κατά την τελευταία φάση της ανταλλαγής ιδεών, συγκεντρώνονται όλες οι ιδέες προκειμένου να βρεθούν κοινές λύσεις σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.

διαδίκτυακή και μη έρευνα και συλλογή πληροφοριών

Αυτή η εκπαιδευτική μέθοδος στοχεύει στο να κινήσει το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων ώστε να συλλέξουν ενεργητικά πληροφορίες κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η συλλογή και η καταγραφή των πληροφοριών μπορεί να συμβεί είτε με τη χρήση του διαδικτύου είτε όχι, ωστόσο και στις δύο περιπτώσεις, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες αποκτούν την ικανότητα να επιλέγουν τις πληροφορίες τους βάσει της σχετικότητας και της αξιοπιστίας των πηγών, ενώ ευνοείται η σφαιρική κατανόηση του περιεχομένου.

παιχνίδι ρόλων

Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες μπαίνουν στη θέση κάποιου/κάποιας άλλου/άλλης και αποδεικνύουν ότι είναι ικανοί/ικανές να λάβουν στα υπόψη τις διαφορετικές απόψεις και να τις αφομοιώσουν.

ανάλυση των υποθέσεων εργασίας

Αυτή η εκπαιδευτική μέθοδος δε στοχεύει στην επίλυση ενός προβλήματος, αλλά στην αναγνώριση προβληματικών ή δύσκολων καταστάσεων, στο να μάθουμε πώς να τις χειριζόμαστε και στο να σκεφτούμε πιθανές αντιδράσεις μας σε αυτές. Εκτός από την ανάπτυξη αναλυτικών δεξιοτήτων, όταν εφαρμόζεται από τη σκοπιά μιας ομάδας, η συγκεκριμένη μεθοδολογία ενθαρρύνει:

- τη μεγαλύτερη εξοικείωση με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές ταυτότητες, συνεπώς τον περιορισμό των προκαταλήψεων που σχετίζονται με εκείνους,
- τη συνειδητοποίηση ότι οι ίδιες καταστάσεις ή τα ίδια προβλήματα μπορούν να ερμηνευθούν με διαφορετικό τρόπο από διαφορετικούς ανθρώπους,
- την αποδόμηση των στερεοτύπων και των απλουστεύσεων,
- τη συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν, και των παραγόντων που διευκολύνουν την αμοιβαία κατανόηση,
- την αναγνώριση της σημασίας που έχει η εξέταση ενός πραγματικού προβλήματος και η πιθανή εύρεση λύσης σε αυτό με τη βοήθεια της ομάδας.

διατύπωση προβλήματος και επίλυσή του

Η επίλυση ενός προβλήματος είναι μια εκπαιδευτική μέθοδος η οποία στοχεύει στη μάθηση και στην ανακάλυψη μέσω ενός συγκεκριμένου προβλήματος. Πάντα προηγείται μια φάση διατύπωσης του προβλήματος κατά την οποία οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες καλούνται να αναγνωρίσουν όλες τις όψεις του προβλήματος και να εντοπίσουν μία ή περισσότερες πιθανές λύσεις. Πρόκειται συνεπώς για μια μέθοδο που χρησιμοποιείται προκειμένου να αναγνωριστούν, να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την επίλυση ενός προβλήματος.

Γενικά συνίσταται από τις ακόλουθες φάσεις:

1. ορισμός του προβλήματος·
2. συλλογή πληροφοριών·
3. αναγνώριση των πιο πιθανών αιτιών·
4. ομαδοποίηση των πιο πιθανών αιτιών·
5. λειτουργική ανάπτυξη της ανάλυσης·
6. έλεγχος των αποτελεσμάτων

αναφορά

Αυτή η μέθοδος αποτελεί μια αυτοκριτική αποτίμηση του τι έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια του προγράμματος και του τι μάθαμε.

ομαδική εργασία

Η ομαδική εργασία είναι μια βασική οργανωσιακή μέθοδος για την ανάπτυξη του ανθρώπου και την κοινωνικοποίηση των νέων ατόμων. Ανάλογα με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που πρέπει κάθε φορά να υλοποιηθεί, ο εμπυχωτής/η εμπυχώτρια μπορεί να δημιουργήσει εκείνος/εκείνη τις ομάδες, να εκτιμήσει, λόγου χάρη, τις γνώσεις και τις δεξιότητες του κάθε ατόμου, ή να αφήσει τα ίδια τα άτομα ελεύθερα να φτιάξουν εκείνα τις ομάδες που επιθυμούν.

Μια φεμινιστική διατομεακή προσέγγιση για την καταπολέμηση και την πρόληψη της βίας μεταξύ των νέων

Το σύνολο του υλικού ακολουθεί μια διαθεματική φεμινιστική προσέγγιση προκειμένου να αντιμετωπίσει τις βαθιές και δομικές αιτίες της βίας. Βασίζεται στην αντίληψη ότι η ανάλυση και οι δράσεις των φεμινιστικών κινημάτων δεν περιορίζονται στα λεγόμενα «γυναικεία ζητήματα», όπως είναι για παράδειγμα τα αναπαραγωγικά δικαιώματα ή η διαφάνεια στο κομμάτι των αμοιβών, αλλά περιλαμβάνει κινήματα με μια ευρύτερη ατζέντα, λόγου χάρη για την κλιματική αλλαγή ή για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο διαθεματικός φεμινισμός συγκεντρώνει τις φωνές και τις εμπειρίες πολλών ατόμων για να δημιουργήσει κοινές, πολυδιάστατες οπτικές για το μέλλον, και για να γίνει κατανοητό ότι η καταπίεση εναντίον των γυναικών συνδέεται με τις άλλες μορφές καταπίεσης, συνεπώς χρειάζεται να αντιμετωπιστούν μαζί υπό μια διαθεματική σκοπιά. Τον όρο «διατομεακότητα» επινόησε η συνήγορος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και καθηγήτρια νομικής, Κιμπερλί Κρένσο το 1989. Ο διαθεματικός φεμινισμός είναι η αντίληψη ότι όλοι έχουμε συγκεκριμένες εμπειρίες λόγω του φύλου μας, και η αναγνώριση ότι ο καθένας καλείται να αντιμετωπίσει διαφορετικές ταυτότητες και προκλήσεις, οι οποίες ενδεχομένως να τον καθιστούν και ευάλωτο. Για την εκπλήρωση των στόχων του, ο φεμινισμός χρειάζεται να συμπεριλάβει τις διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες και ταυτότητες διαφορετικών ανθρώπων μέσω της υιοθέτησης μιας διαθεματικής προσέγγισης για την αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο τα δικαιώματα, η εξουσία και οι συνθήκες ενδέχεται να επηρεάσουν τις αντιλήψεις και την οπτική μας. Αυτές οι ταυτότητες αλληλεπικαλύπτονται και διασταυρώνονται, και είναι δυνατόν να βιωθούν με διαφορετική ένταση ανάλογα με την εποχή. Μπορούν να παραμορφωθούν όταν τοποθετηθούν μαζί, άρα είναι σημαντικό να ακούμε και να αναγνωρίζουμε αυτές τις διαφορετικές εμπει-

ρίες. «Οι γυναίκες δεν εκτίθενται απλώς στον σεξισμό – ο ρατσισμός, οι διακρίσεις υπέρ των ατόμων χωρίς αναπηρία, ο ηλικιακός ρατσισμός, η ομοφοβία, η τρανσφοβία, και οι θρησκευτικές διώξεις συνδέονται εγγενώς με τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες βιώνουν την ανισότητα». Η διατομεακότητα είναι ένα θεωρητικό πλαίσιο κατανόησης του τρόπου με τον οποίο οι διάφορες όψεις των κοινωνικών και πολιτικών ταυτοτήτων ενός ατόμου (κοινωνικό φύλο, φυλή, κοινωνική τάξη, σεξουαλικότητα, αρτιμέλεια, κ.λπ.) μπορούν να συνδυαστούν και να διαμορφώσουν μοναδικές συνθήκες διάκρισης.

Ένας πραγματικά φεμινιστικός κοινωνικός μετασχηματισμός απαιτεί επιπλέον την αντιμετώπιση όχι μόνο των έμφυλων ζητημάτων, αλλά και των πολιτικών, φυλετικών και οικονομικών αδικιών. Η πραγματική αλλαγή είναι εφικτή μόνο μέσω της καταγγελίας όλων των μορφών διάκρισης και εξουσίας, όχι μόνο εκείνων που επηρεάζουν τις γυναίκες. Γι' αυτό τα φεμινιστικά κινήματα δεν επικεντρώνονται μόνο στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις, αλλά και στα συστήματα και στις δομές εξουσίας που συμβάλλουν στην κοινωνική ανισότητα. Ενώ κάποιο άτομο μπορεί να μην είναι από μόνο του προκατειλημμένο, αυτό δεν αλλάζει το γεγονός ότι όλοι ζούμε σε μια κοινωνία όπου ο ρατσισμός/ο σεξισμός/ο ελιτισμός/ο ετεροσεξισμός/οι διακρίσεις υπέρ των αρτιμελών συνεχίζουν να έχουν αντίκτυπο στις ζωές όσων ατόμων δε χωρούν εντός της εκάστοτε κυρίαρχης ομάδας.

Για την επιτυχημένη ενσωμάτωση μιας προσέγγισης με πυρήνα τη φεμινιστική ηγεσία, είναι βασικό να στοχαστούμε πάνω στις σχέσεις εξουσίας εντός του σχολικού πλαισίου, δίνοντας επίσης ιδιαίτερη σημασία σε ριζωμένες δομές εξουσίας.

Με βάση τα παραπάνω, το σύνολο του υλικού βασίζεται σε φεμινιστικές αρχές οι οποίες δίνουν έμφαση σε διαφορετικά βασικά ιδανικά και συνεισφέρουν ώστε να εφαρμόσουν στην πράξη τον φεμινισμό, θέτοντας εν αμφιβόλω τις διαφορετικές όψεις των ζητημάτων που σχετίζονται με το φύλο:

- ο προσωπικό είναι πολιτικό: ένα από τα βασικά και διακριτικά συστατικά στοιχεία της φεμινιστικής σκέψης. Αυτή η αρχή βασίζεται στην πεποίθηση ότι αυτό που κάνουμε στην προσωπική μας ζωή έχει και πολιτικό νόημα, και, επίσης, ότι οι πολιτικές μας ενέργειες έχουν αντίκρισμα στην ιδιωτική μας σφαίρα·
- Η βιολογία δεν είναι πεπρωμένο: οι άνθρωποι δε θα πρέπει να εξαναγκάζονται να διαμορφώσουν την κοινωνική τους ταυτότητα, τον ιδιωτικό ή τον δημόσιο ρόλο τους, βάσει του φύλου τους·
- Ισότητα: ο φεμινισμός σημαίνει ισότητα για όλους, όχι μόνο για τις γυναίκες·
- Συμπερίληψη και ποικιλομορφία: υπάρχουν πολλές μορφές καταπίεσης και διατομεακότητα του φαινομένου, καθώς πολλαπλές μορφές διακρίσεων –με βάση το φύλο, την καταγωγή, τη σεξουαλικότητα, την αναπηρία και την κοινωνική τάξη κ.λπ.– αλληλεπικαλύπτονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, για να διαμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικά άτομα και ομάδες βιώνουν διακρίσεις.
- Ειρήνη και ασφάλεια: η διασφάλιση ότι οι γυναίκες δεν υφίστανται σεξουαλική βία, επιτρέποντας έτσι στις γυναίκες να συνεχίσουν απρόσκοπτα τη ζωή τους.
- Σωματική ακεραιότητα και ελευθερία από κάθε είδους βία – χωρίς ψυχική ή σωματική κακοποίηση, προωθώντας τα δικαιώματα στη σεξουαλική ζωή και την αναπαραγωγή μιας γυναίκας και το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για το σώμα τους χωρίς φόβο.

Η δομή του Οδηγού

Ο παρών οδηγός διαθέτει τέσσερις ενότητες, καθεμία από τις οποίες έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο, μεθοδολογίες και εκπαιδευτικούς στόχους. Όλες τους έχουν δημιουργηθεί κατόπιν μελέτης και έρευνας των δραστηριοτήτων οι οποίες αναπτύχθηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος Youth for Love· ωστόσο, δεν είναι εστιασμένες σε ένα συγκεκριμένο σχολικό πλαίσιο, αλλά έχουν σχεδιαστεί με έναν μάλλον γενικό τρόπο ώστε να μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν από τα διάφορα σχολεία, διατηρώντας τη χρησιμότητά τους ανεξαρτήτως σχολικού περιβάλλοντος. Επίσης, ενθαρρύνουμε κάθε σχολείο, ή μη κερδοσκοπική, ή δημόσια οργάνωση που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει τον παρόντα Οδηγό, να προσαρμόσει τις δραστηριότητες στις ανάγκες και στο δικό του/της πλαίσιο λειτουργίας· η ευελιξία που χαρακτηρίζει τις δραστηριότητες στον παρόντα Οδηγό αφήνει το περιθώριο για τροποποιήσεις και στοχασμό πάνω στο παρόν υλικό. Ακόμη, πολλές από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτές τις ενότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια σεμιναρίων με ομάδες ατόμων τα οποία δεν ανήκουν στη σχολική κοινότητα. Άρα δεν αφορούν μόνο στις σχολικές μονάδες.

Ενότητα 1 Φεμινιστική Ηγεσία – αυτή η ενότητα στοχεύει στην ενημέρωση για τη σημασία ενός ασφαλούς χώρου, στον στοχασμό γύρω από τη φεμινιστική ηγεσία και στην αναγνώριση των δεξιοτήτων και των χαρακτηριστικών μιας φεμινίστριας ηγέτιδας.

Ενότητα 2 Διατομεακότητα – αυτή η ενότητα στοχεύει στην παρουσίαση των εννοιών της διατομεακότητας, της ετεροκανονικότητας, της εξουσίας και του δικαιώματος· στην εξερεύνηση της φεμινιστικής αρχής της διατομεακότητας του φύλου και άλλων παραγόντων της ταυτότητας, και στο πώς οι φυλετικές ιεραρχίες διασταυρώνονται με αντίστοιχες ιεραρχίες εξουσίας και δικαιωμάτων.

Ενότητα 3 Βία μεταξύ των νέων – αυτή η ενότητα στοχεύει στην ανάπτυξη της ικανότητάς μας να αναγνωρίζουμε τη βία μεταξύ των νέων και τις διάφορες μορφές που αυτή παίρνει· στο να αντιλαμβανόμαστε τη θετική συμπεριφορά στις σχέσεις, και στην ενημέρωση αναφορικά με τις αιτίες και τις συνέπειες της βίας μεταξύ των νέων.

Ενότητα 4 Διαδικτυακή βία – αυτή η ενότητα στοχεύει στην ενημέρωση σχετικά με τις διαφορετικές

μορφές και τα χαρακτηριστικά της διαδικτυακής βίας, αλλά και αναφορικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να λάβει χώρα· στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών/μαθητριών να αντιλαμβάνονται πώς λειτουργούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στην αναγκαιότητα της συνετής τους χρήσης.

Οι ενότητες μπορούν να προσαρμοστούν σε ποικίλες επίσημες και ανεπίσημες εκπαιδευτικές συνθήκες. Οι εκπαιδευτικοί ή οι εμψυχωτές/εμψυχώτριες εύκολα μπορούν να εξατομικεύσουν τις δραστηριότητες και τα εργαλεία ώστε να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών τους, καθώς και για να αντιμετωπίσουν τις πολύ ειδικές προκλήσεις τις οποίες το σχολείο τους καλείται να διαχειριστεί προκειμένου να υπάρχει ένα κλίμα ασφάλειας και συμπεριληπτικότητας. Σε κάθε περίπτωση, οι ακόλουθες αξίες πρέπει να ενσωματώνονται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και στους στόχους αυτού:

- Η διατομεακότητα πρέπει να αποτελεί συνεκτική αρχή του περιεχομένου·
- Η διατομεακότητα δεν ταιριάζει σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό υλικό, συνεπώς σε ορισμένα χρειάζεται να την αποφεύγετε·
- Οι πολιτικές και οι διαδικασίες δεν μπορούν να θεωρούνται ούτε «τυπικότητες» ούτε «ανώδυνες» αναφορές·
- Πρέπει να χρησιμοποιείται ο κατάλληλος τύπος επικοινωνίας προς διευκόλυνση της μετάδοσης του περιεχομένου·
- Απαιτείται η δημιουργία ομάδων σχολικών επαγγελματιών οι οποίοι θα εργαστούν προς όφελος των μαθητών.

Ηθικές συστάσεις για τη χρήση του Οδηγού

Η συζήτηση για θέματα βίας (έμφυλης, μεταξύ νέων, διαδικτυακής) εντός ενός σχολικού περιβάλλοντος καταλαβαίνουμε ότι πραγματοποιείται «στην καρδιά» μιας πληθώρας σύνθετων πραγματικοτήτων και ταυτοτήτων: εκείνων στις οποίες εμπλέκονται οι μαθητές και οι μαθήτριες, καθώς και εκείνων του σχολικού προσωπικού. Αυτά τα δεδομένα χρειάζεται να ληφθούν στα υπόψη κατά τον ορισμό ενός συστήματος αξιολόγησης και παρέμβασης, ιδιαιτέρως γιατί, απουσία ηθικής ευθύνης και βαθιάς γνώσης του φαινομένου, οι στόχοι του

συστήματος αξιολόγησης ενδεχομένως να παραμένουν ακατόρθωτοι. Επισημαίνουμε λίγες μόνο από τις πολλές καταστάσεις που συνιστούν ηθικές προκλήσεις εντός ενός συγκεκριμένου σχολικού περιβάλλοντος και για μια συγκεκριμένη περίπτωση.

Προσοχή στα κενά. Για την πρόληψη της βίας (έμφυλης/μεταξύ των νέων/διαδικτυακής) και την αποτελεσματική της διαχείριση, οι εκπαιδευτικοί και το λοιπό σχολικό προσωπικό χρειάζεται να αντιληφθούν το φύλο ως έναν σημαντικό παράγοντα ο οποίος επιδρά στην εκπαιδευτική διαδικασία, και να το αντιμετωπίζουν. Η αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση υποθετικών περιπτώσεων διαφορετικών μορφών βίας δεν μπορεί να επιτευχθεί όταν η εκπαιδευτική διαδικασία συνεχίζει να επηρεάζεται από φυλετικά στερεότυπα και κανόνες! Οι επιμορφωτικές δραστηριότητες θα πρέπει από τη μια μεριά να έχουν ως αποδέκτες τους μαθητές και τις μαθήτριες· ωστόσο, είναι αναγκαίες και για τους εκπαιδευτικούς και το λοιπό σχολικό προσωπικό.

Τήρηση εμπιστευτικότητας. Θυμηθείτε πως όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με τις διάφορες μορφές βίας, μας έχουν εμπιστευθεί προκειμένου να διαχειριστούμε προσωπικά δεδομένα και ιδιαιτέρως ευαίσθητο περιεχόμενο, το οποίο μπορεί να έχει έναν ασύλληπτα μεγάλο αντίκτυπο στις ζωές των έφηβων παιδιών. Μη δημοσιοποιείτε όσα αποτελέσματα προκύπτουν από τις προληπτικές δραστηριότητες και, ιδανικά, βεβαιωθείτε ότι προωθούνται στους αρμόδιους από ένα ουδέτερο πρόσωπο στο σχολείο (τον/τη σχολικό/σχολική σύμβουλο, έναν/μία εξωτερικό/εξωτερική συνεργάτη, τον/τη συνεργάτη μιας Μ.Κ.Ο. κ.λπ.). Επίσης, ενθαρρύνετε τους μαθητές και τις μαθήτριες να μην εκθέτουν ο ένας τον άλλον, αποκαλύπτοντας προσωπικές πληροφορίες που τους/τις αφορούν, αλλά να αντιληφθούν πόσο ευάλωτοι είναι όλοι και όλες, και να ενεργούν με φροντίδα και σεβασμό. Δεν πρέπει να «κρεμάμε στα μανταλάκια» την προσωπική ιστορία κάποιου, τα όρια του καθενός πρέπει να γίνονται σεβαστά· κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικούς χρόνους, και σε ορισμένους μπορεί να πάρει περισσότερο μέχρι να νιώσουν ασφαλείς και να «ανοιχτούν», γι' αυτό και προτρέπουμε να μιλά ο καθένας για τις δικές του εμπειρίες και όχι για τις εμπειρίες άλλων. Μολονότι προτείνουμε ενθέρμως την τήρηση της εμπιστευτικότητας, έχουμε στο μυαλό μας πως, ειδικά όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με ανήλικους/ανήλικες μα-

θητές/μαθήτριες, οι εμπλεκόμενοι ενήλικες συχνά έχουν την υποχρέωση να αναφέρουν περιπτώσεις βίας. Παρακαλείστε να θυμάστε ότι υπάρχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες στην τοπική σας κοινότητα όπου μπορείτε να απευθυνθείτε!

Σεβασμός απέναντι στον άλλον. Η βία αποτελεί τόσο δημόσιο όσο και ιδιωτικό ζήτημα. Οι μαθητές/μαθήτριες έχουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις και εμπειρίες σχετικά με τη βία. Για να ενισχύσουμε την ικανότητά τους να προστατεύουν τους εαυτούς τους και τους άλλους, πρέπει να έχουμε δημιουργήσει έναν ασφαλή χώρο κατά τη διάρκεια της επιμορφωτικής διαδικασίας, όπου οι μαθητές/μαθήτριες θα μπορούν να κάνουν ερωτήσεις, να έρχονται αντιμέτωποι/αντιμέτωπες με τις διάφορες παρανοήσεις που υπάρχουν και να καταλήγουν σε μια νέα αντίληψη του φαινομένου.

Στηρίζουμε τη συνεργασία. Κι ενώ ένας εκ των εκπαιδευτικών στόχων είναι η στήριξη των μαθητών/μαθητριών ώστε να έχουν πρόσβαση σε πόρους και βοήθεια από τους ενήλικες, ένας άλλος στόχος είναι η δημιουργία ισχυρών μαθητικών ομάδων προκειμένου πολλοί/πολλές μαθητές/μαθήτριες να εξελιχθούν από αδιάφορους/αδιάφορες μάρτυρες βίας σε σημαντικούς παράγοντες πρόληψης αυτής. Η συνεργασία μεταξύ εφήβων είναι ιδιαίτερως σημαντική προκειμένου να καταστεί σαφές ότι καμία μορφή βίας (εστιάζοντας στη φυλετική, σε εκείνη μεταξύ των νέων και στη διαδικτυακή) δεν είναι ανεκτή· η συνεκτικότητα της ομάδας μετράει πολύ όσον αφορά στην πρόληψη, και μπορεί να καταστήσει το σχολείο ένα ασφαλές μέρος για όλους και όλες.

Προσαρμοστείτε στις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών. Μην αφήσετε το επιμορφωτικό πρόγραμμα να καταντήσει μια τυπική διαδικασία στα μάτια των μαθητών/μαθητριών. Έχει μεγάλη σημασία να νιώσουν όλοι και όλες ότι η φωνή τους μπορεί να ακουστεί. Μη σταματάτε να προσαρμόζεστε στις ανάγκες τους και στα θέματα που φέρνουν στην επιφάνεια. Να είστε στο πλευρό τους και ταυτόχρονα να αποτελείτε σύμβουλο αλλά και συνοδοιπόρο τους στη διαδικασία της αυτογνωσίας τους, της κατανόησης και της ανακάλυψης!

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Μαθησιακοί στόχοι

- Η ενημέρωση για τη σπουδαιότητα ενός ασφαλούς χώρου και η ενθάρρυνση των συμμετεχόντων να δημιουργήσουν έναν τέτοιο χώρο.
- Ο στοχασμός πάνω στη συλλογική φεμινιστική ηγεσία και η αναγνώριση των δεξιοτήτων και των χαρακτηριστικών μιας φεμινίστριας ηγέτιδας.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Ομαδική εργασία,
ενσυναίσθηση,
επικοινωνία,
ενεργή ακρόαση,
δημόσια ομιλία,
κριτική σκέψη

**Υλικά
εργαστηρίου**

Προετοιμασία

Αυτή η ενότητα στοχεύει στο να αφομοιώσουν οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες ορισμένα πρακτικά στοιχεία σχετικά με τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία και τον τρόπο άσκησης της. Αφότου ορίσετε τι σημαίνει «ελεύθερος χώρος» και σκεφτείτε τις αναγκαίες ενέργειες προκειμένου να διασφαλίσουμε ότι ένας χώρος είναι πράγματι ασφαλής για όλους και για όλες, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα αναρωτηθούν για το τι είναι η συλλογική φεμινιστική ηγεσία και πώς μπορεί να ασκηθεί στην καθημερινότητα.

Για την προετοιμασία του εργαστηρίου, μπορείτε να ανατρέξετε στην Ενότητα 4 του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών όπου γίνεται λόγος για τη φεμινιστική ηγεσία, εκτός από την Ενότητα 1 του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης για την Υποστήριξη των Εφήβων που δίνει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το πώς να παρουσιάσετε το πρόγραμμα και να επικεντρωθείτε σε όσα συνεισφέρουν οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, στους φόβους και στις προσδοκίες τους όσον αφορά το πρόγραμμα.

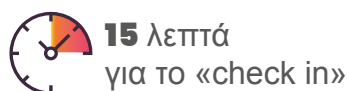
Λεπτομερείς δραστηριότητες

Καλωσόρισμα και εισαγωγή

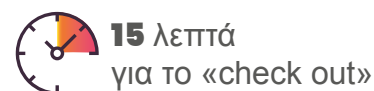
Χαιρετήστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και συνοψίστε τους βασικούς στόχους αυτής της ενότητας. Προτείνεται να προχωρήσετε με την προτεινόμενη άσκηση η οποία θα οδηγήσει σε «σπάσιμο του

πάγου» (βρείτε κι άλλες τέτοιες ασκήσεις στον Οδηγό Εκπαιδευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους - 2021). Έπειτα, παρουσιάστε τα περιεχόμενα της ενότητας και τις δραστηριότητες.

Ένα κομπλιμέντο για όλους!

Μοιράστε από μια κόλλα χαρτί ή από ένα αυτοκόλλητο χαρτάκι σε όλους/όλες τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες. Ζητήστε τους να γράψουν ένα κομπλιμέντο που έχουν δεχτεί ή που έχουν ακούσει, ή που θα ήθελαν να έχουν δεχτεί. Δεν πρέπει να γράψουν ούτε το δικό τους ούτε κανενός/καμίας άλλου/άλλης το όνομα. Το κομπλιμέντο μπορεί να αφορά τόσο την εξωτερική εμφάνιση όσο και τον εσωτερικό κόσμο ενός ατόμου. Αφήστε τους λίγο χρόνο για να γράψουν και μετά περάστε απ' όλους/όλες κρατώντας μια μικρή τσάντα ή ένα μικρό κουτί. Όλοι/Όλες οι συμ-

μετέχοντες/συμμετέχουσες, με τη σειρά, θα βάλουν το διπλωμένο χαρτάκι τους (ή τη διπλωμένη κόλλα χαρτί) μέσα στην τσάντα ή στο κουτί, λέγοντας στην υπόλοιπη ομάδα πώς αισθάνονται αυτή την ημέρα.

Στο τέλος της ενότητας, δώστε σε όλους/όλες την τσάντα/το κουτί με όλα τα κομπλιμέντα και ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα/συμμετέχουσα να τραβήξει ένα χαρτάκι, να το διαβάσει φωναχτά και μετά να πει εκ νέου στην ομάδα πώς αισθάνεται.

Λεπτομερείς δραστηριότητες

Ασφαλής χώρος

Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος, είναι καίριας σημασίας να δουλέψετε για τη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου, όπου όλοι/όλες θα μπορούν να αισθάνονται ότι γίνονται σεβαστοί και ότι ανήκουν στην ομάδα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες συμφωνήσουν σε ένα κοινό σύνολο συμπεριφορών και τρόπων αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, χωρίς αυτό να τους έχει επιβληθεί από την αρχή. Επιπλέον, η δημιουργία μιας κοινής αντίληψης σχετικά με τα χαρακτηριστικά ενός ασφαλούς μέρους δημιουργεί και μια συλλογική ηγεσία και συμβάλλει στο να αλλάξουν οι τρόποι αλληλεπίδρασης ακόμη και έξω από το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα, μοιράστε αυτοκόλλητα χαρτάκια στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και ζητήστε να γράψουν όλα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν έναν ασφαλή χώρο για εκείνους/εκείνες. Δώστε στα μέλη της ομάδας 5 λεπτά (ή λίγο παραπάνω αν είναι απαραίτητο) για να σκεφτούν. Έπειτα, μαζέψτε τα αυτοκόλλητα χαρτάκια και βάλτε τα πάνω σε έναν πίνακα, ομαδοποιώντας όσα μοιάζουν. Κάντε μια σύντομη περίληψη των όσων βλέπετε και ρωτήστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εάν θέλουν να κάνουν κάποια σχόλια ή να προσθέσουν κάτι. Κατά τη διάρκεια αυτού του συλλογικού στοχασμού, μπορείτε να προσθέσετε εσείς τυχόν στοιχεία που λείπουν αν δεν προκύψουν από την ομάδα. Τα συμφραζόμενα μπορεί να είναι διαφορετικά και ίσως χρειαστεί να κάνετε μια αναπροσαρμογή, ωστόσο γενικά θα μπορούσατε να προτείνετε τα ακόλουθα:

- Συναίνεση
- Ιδιωτικότητα
- Αμοιβαίος σεβασμός
- Αμοιβαία φροντίδα
- Μηδενική ανοχή έναντι των διακρίσεων
- Συμπεριληπτικότητα και ισότητα
- Αυτεπίγνωση

Αφήστε την ομάδα ελεύθερη να συζητήσει και να καταλήξει σε μια κοινή συμφωνία όσον αφορά τα βασικά σημεία. Αναγνωρίστε όλοι/όλες μαζί τουλάχιστον 10 σημεία τα οποία θα αποτελούν τον κώδικα του ασφαλούς χώρου και γράψτε τα στον πίνακα. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ενθαρρύνετε την ομάδα να προσθέσει δίπλα από κάθε σημείο και ορισμένα πρακτικά παραδείγματα με το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουμε. Εάν σας το επιτρέπει ο χρόνος, μπορείτε να ετοιμάσετε κάτι δημιουργικό, λόγου χάρη ένα πολύχρωμο τύπου κολάζ με όλα τα σημεία στα οποία έχετε κατασταλάξει και το οποίο θα μπορούσατε να κρεμάσετε στην αίθουσα. Εναλλακτικά, θα μπορούσατε να μεταφέρετε τη συγκεκριμένη εργασία για την επόμενη ενότητα.

30 ΛΕΠΤΑ

Τι είναι και τι δεν είναι ο φεμινισμός α

Από τη στιγμή που συμφωνήσατε για το πώς θα κάνετε το παρόν εργαστήριο ένα ασφαλές μέρος για όλους/όλες, προχωρήστε σε μια συλλογική ανταλλαγή ιδεών σχετικά με τον, ρωτήστε τι σημαίνει για τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και εξηγήστε πώς θα χρησιμοποιήσετε αυτή την έννοια κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Για να προετοιμαστείτε για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, ανατρέξτε στην Ενότητα 4 του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών.

Για να αρχίσετε τη συζήτηση, προβάλτε το ακόλουθο βίντεο από έναν διαγωνισμό ποίησης:

<https://www.youtube.com/watch?v=4fiOSGvYMBA>

Αφού το παρακολουθήσετε, ρωτήστε τι ήταν αυτό που ενδεχομένως ενθουσίασε τα μέλη και προτρέψτε όλους να μοιραστούν τις σκέψεις τους σε σχέση με το περιεχόμενο του βίντεο. Έπειτα, φτιάξτε ομάδες των 4 ή 5 ατόμων.

Δώστε σε κάθε ομάδα 10 λεπτά προκειμένου να σκεφτεί έναν «ορισμό» και κατόπιν απευθυνθείτε σε όλους/όλες και ζητήστε από κάθε ομάδα να μοιραστεί εν τάχει τα βασικά σημεία τα οποία ξεχώρισε (2 λεπτά το περισσότερο σε κάθε ομάδα). Πείτε στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες να μην αναζητήσουν τον σωστό ορισμό στο διαδίκτυο, αλλά αντιθέτως να στοχαστούν πάνω στις δικές τους αντιλήψεις, στις ιδέες τους και στις προσωπικές τους εμπειρίες.

Στη συνέχεια, δώστε την ευκαιρία για σχόλια και σκέψεις από την ομάδα προκειμένου να καταλήξετε στο τι σημαίνει φεμινισμός εντός του προγράμματος Youth for Love.

Εάν δεν προκύψει κάτι από την κουβέντα, προτείνουμε να λάβετε στα υπόψη τις ακόλουθες σκέψεις, ως πρόσθετες πληροφορίες σε όσα ήδη περιλαμβάνει η Ενότητα 4 του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Δεν υπάρχει μόνο ένας φεμινισμός, αλλά πολλά διαφορετικά ρυάκια σκέψης.

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα κοινά στοιχεία που χαρακτηρίζουν όλα τα φεμινιστικά κινήματα (το πολιτικό είναι προσωπικό, η βιολογία δεν είναι πεπρωμένο, ισότητα, ποικιλομορφία και συμπερίληψη, ειρήνη και ασφάλεια, σωματική ακεραιότητα και ελευθερία από κάθε είδους βία). Συνεπώς, είναι πιο ορθό να μιλήσουμε για ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΥΣ (στον πληθυντικό).

- Οι φεμινισμοί έχουν να κάνουν κυρίως με τη φυλετική ισότητα, αλλά δε θα επωφελούνταν μόνο οι γυναίκες από μια φεμινιστική κοινωνία. Για παράδειγμα, τα φυλετικά στερεότυπα επηρεάζουν και τους άντρες – αρκεί να σκεφτείτε την τοξική αρρενωπότητα και πόσο αυτή επιδρά στις ζωές τους.
- Η εφαρμογή μιας φεμινιστικής προσέγγισης σημαίνει μετατόπιση εξουσίας και ανατροπή των συστημάτων καταπίεσης, αναγνωρίζοντας τις διασυνδέσεις μεταξύ διαφορετικών συστημάτων καταπίεσης.
- Όταν αναφερόμαστε στις γυναίκες εννοούμε όλα τα άτομα που αυτοπροσδιορίζονται έτσι, συμπεριλαμβανομένων των τρανς γυναικών.
- Applying a feminist approach means shifting power and dismantling oppressive systems, recognizing the intersections between different systems of oppression.
- Ακόμη κι αν ένα ζήτημα δε σας επηρεάζει άμεσα, μπορείτε να παραμείνετε φεμινιστές/φεμινίστριες και να υποστηρίξετε τους αγώνες που κάνουν όσοι ζουν σε καθεστώς καταπίεσης.
- Οι φεμινισμοί, πέραν των θεμάτων που αφορούν στις γυναίκες, ασχολούνται στενά και με θέματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Συγκεκριμένα, ο διαθεματικός φεμινισμός (ο οποίος θα αποτελεί οδηγό μας κατά τη διάρκεια αυτού του προγράμματος)

Λεπτομερείς δραστηριότητες

αναγνωρίζει την ύπαρξη πολλαπλών διαθεματικών ταυτοτήτων, καθώς και το γεγονός ότι άλλα στοιχεία (όπως η τάξη, η φυλή, η εκπαίδευση κ.λπ.) επηρεάζουν την ταυτότητά μας και συνεπώς και τη θέση μας εντός της κοινωνίας.

- Οι φεμινισμοί ξεπερνούν την ετεροκανονική και δυαδική αντίληψη του κόσμου (άντρες εναντίον γυναικών). Αποδέχονται και γιορτάζουν όλες τις ταυτότητες φύλου και όλους τους σεξουαλικούς προσανατολισμούς.
- Οι φεμινισμοί δεν αντιτίθενται στους άντρες, αλλά είναι ενάντια σε όλα τα συστήματα που αναπαράγουν την ιδέα της υπεροχής των αντρών.
- Οι φεμινισμοί δεν είναι κατά της τεκνοποίησης, αλλά είναι υπέρ του δικαιώματος των γυναικών να αποφασίζουν ανεξάρτητα για το σώμα τους.

- Feminisms are not against having children, but they support each woman's right to autonomously decide about her body.

Ανάλογα με το πόσο ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη είναι η ομάδα, ενδεχομένως να χρειαστεί να εμβαθύνετε στην έννοια προκειμένου να μπορέσετε να προχωρήσετε στην επόμενη δραστηριότητα με θέμα τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία. Για να το κάνετε αυτό, έχετε τη δυνατότητα να ανατρέξετε στο «Οδηγός Επιμόρφωσης για τη Φεμινιστική Ηγεσία» από την ActionAid Αυστραλίας:

<https://actionaid.org.au/wp-content/uploads/2018/10/FeministDiscussionTOOLKIT-FINAL2018-2.pdf>

Χτίζοντας τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία – χαρακτηριστικά ηγεσίας

Μετά την ανταλλαγή ιδεών και τον καθορισμό των εννοιών των φεμινισμών, της ηγεσίας και της εξουσίας, παρουσιάστε την έννοια της συλλογικής φεμινιστικής ηγεσίας. Εάν θέλετε να προετοιμαστείτε κατάλληλα, θα βρείτε αναλυτικές πληροφορίες για τη φεμινιστική ηγεσία στην Ενότητα 4 του πρώτου Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, αλλά και στο παρακάτω άρθρο με θέμα τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία (όπου εξηγείται λεπτομερώς τι εννοούμε με τον συγκεκριμένο όρο). Να σημειωθεί ότι οι έννοιες που παρουσιάζονται είναι σύνθετες και ενδεχομένως χρειαστεί να προσαρμοστούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Κατά τη διάρκεια της παρουσιάσής σας, βεβαιωθείτε ότι έχετε τονίσει τα ακόλουθα: «Το να χτίζεις μια συλλογική φεμινιστική ηγεσία δε συνεπάγεται ότι αγνοείς την ατομική άσκηση της εξουσίας, την ανάληψη ευθύνης και το ατομικό καθήκον· τουναντίον. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της συλλογικής φεμινιστικής ηγεσίας είναι η καλλιέργεια μιας αμοιβαίας εμπιστοσύνης και διαφάνειας, ενός βαθμού συνεργασίας και οργάνωσης. Η

συλλογιστική φεμινιστική ηγεσία δε σημαίνει απουσία δομής. Εάν θέλει κάποιος να τη διατηρήσει, χρειάζεται να επικεντρωθεί στη συλλογική ευθύνη, στην καλλιέργεια του σθένους, αλλά και στον συγκεκριμένο ρόλο που καλείται να φέρει εις πέρας για να χτίσει πάνω σε αυτή τις δικές του/της δυνάμεις, τα δικά του/της ταλέντα, τα δικά του/της πάθη. Υπάρχει σαφήνεια και διασύνδεση μεταξύ των ρόλων, υπάρχουν εργαλεία λήψης αποφάσεων και διαδικασίες, υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην αφοσίωση στην αποστολή/στον στόχο/στο κοινό καλό και μια συλλογική καλλιέργεια, καθώς και μια ριζοσπαστική ειλικρίνεια, πάντα διαθέσιμη να λύσει οποιαδήποτε παρεξήγηση.

Η συλλογική φεμινιστική ηγεσία είναι απαραίτητη εάν θέλουμε να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα φεμινιστικό μέλλον για το κοινό όφελος. Εάν ασκούμε όλοι μαζί συλλογική την ηγεσία με έναν φεμινιστικό τρόπο, θέτουμε τις βάσεις για μια κοινωνία χωρίς καταπίεση, χωρίς βία και προκατάληψη. Θα ήταν αφελές εκ μέρους μας να υποστηρίξουμε ότι αυτός ο χώρος θα είναι απαλ-

λαγμένος από άνισες και καταπιεστικές δυναμικές εξουσίας, αλλά “στην καρδιά” αυτού βρίσκεται τόσο η από κοινού ανάληψη ευθύνης όσο και τα μέτρα που είναι αναγκαία για να τεθούν αυτές υπό έλεγχο και να αντιμετωπιστούν. Απαιτείται σκληρή και επίμονη δουλειά προκειμένου να “ριζώσει” ένας διαφορετικός τρόπος σκέψης και δράσης – να ξεσυνηθίσουμε το ηγεμονικό πρότυπο, να αντιληφθούμε τους εαυτούς μας ως όντα που αποτελούν μέρος μιας συλλογικότητας. Είναι θεμελιώδες να χτίσουμε όλοι μαζί φεμινιστικούς χώρους οι οποίοι θα μπορούν να υποστηρίξουν αυτή την πρακτική». ²

Μετά την παρουσίαση των εννοιών στην ομάδα, δώστε την ευκαιρία για σχόλια, αμφισβητήσεις και ερωτήσεις από την ομάδα. Βεβαιωθείτε ότι όλοι/όλες έχουν κατανοήσει τι είναι εκείνο που χαρακτηρίζει τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία. Έπειτα, μοιράστε ξανά στην ομάδα αυτοκόλλητα χαρτάκια διαφορετικού χρώματος και ζητήστε από τα μέλη αυτής να γράψουν:

- Χρώμα 1: Τι είναι εκείνο που χαρακτηρίζει έναν/μία φεμινιστή/φεμινίστρια ηγέτη/ηγέτιδα;
- Χρώμα 2: Τι είδους δεξιότητες πρέπει να έχει ένας/μία φεμινιστής/φεμινίστρια ηγέτης/ηγέτιδα;
- Χρώμα 3: Ποιες δεξιότητες διαθέτω ήδη και οι οποίες με καθιστούν ικανό/ικανή να ασκήσω τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία;

- Χρώμα 4: Ποιες δεξιότητες χρειάζεται να αναπτύξω προκειμένου να είμαι σε θέση να ασκήσω τη συλλογική φεμινιστική ηγεσία;

Αφού δώσετε χρόνο να σκεφτούν, ζητήστε να κολλήσουν τα χαρτάκια σε έναν πίνακα, ο οποίος είναι ήδη χωρισμένος σε τέσσερα κομμάτια, όσες είναι και οι ερωτήσεις στις οποίες έχουν κληθεί να αντιμετωπίσουν οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες. Πείτε στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες να ρίξουν μια ματιά στον πίνακα για να δουν όσα έχουν προκύψει κι έπειτα ρωτήστε τους αν θέλουν να σχολιάσουν ή να προσθέσουν κάτι.

Αυτή η δραστηριότητα θα συμβάλει ώστε να καταλάβετε καλύτερα την ομάδα και τα πιθανά κενά των μελών. Επιπλέον, θα ευαισθητοποιήσει τους νέους σχετικά με τον τρόπο άσκησης της εξουσίας και με εκείνα τα στοιχεία που χρειάζεται να τη χαρακτηρίσουν προκειμένου να είναι συλλογική και φεμινιστική.

Τι είναι και τι δεν είναι ο φεμινισμός

Αφού κάνετε μια επισκόπηση της ενότητας και αφήσετε χώρο για τυχόν σχόλια από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες, είστε πλέον έτοιμοι/έτοιμες να ολοκληρώσετε την ενότητα: πάρτε την τσάντα/το κουτί με τα κομπλιμέντα και ζητήστε από τους/

τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες να πιάσουν στην τύχη ένα χαρτάκι, να το διαβάσουν φωναχτά και να πουν ξανά πώς αισθάνονται, μετά το πέρας αυτού του εργαστηρίου.

² <https://www.boell.de/en/2021/10/29/collective-feminist-leadership-unlearning-me-me-me#:~:text=Collective%20feminist%20leadership%20does%20not%20mean%20lack%20of%20structureless%20ness.&text=There%20is%20clarity%20and%20interconnection,to%20surface%20and%20resolve%20conflict>.

Πρόσθετο υλικό

- Οδηγός Επιμόρφωσης για τον Διαθεματικό Φεμινισμό, ActionAid Αυστραλίας <https://actionaid.org.au/wp-content/uploads/2018/10/FeministDiscussion-TOOLKIT-FINAL2018-2.pdf>
- Ιστοσελίδα προγράμματος Youth For Love <https://www.youthforlove.eu/en/>
- Φεμινιστική Ηγεσία, Διεθνής ActionAid <https://www.actionaid.org.uk/about-us/how-we-practise-feminism-at-work>
- Οδηγός Επιμόρφωσης WeRise <https://werise-toolkit.org/>
- Οδηγός Επιμόρφωσης για τη Διατομεακότητα <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2015/marzo/toolkkit-intersezionalita'.pdf>
- Διατομεακότητα 101 - https://www.youtube.com/watch?time_continue=165&v=w6dnj2lyYjE&feature=emb_logo
- ActionAid, Μετατόπιση Εξουσίας, 2017 https://actionaid.org/sites/default/files/shifting_power_online_final.pdf
- ActionAid, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Υιοθέτηση μιας Προσέγγισης Βασισμένης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 2013 <https://actionaid.ie/wp-content/uploads/2016/10/Womens-Rights-and-HRBA-Training-Curriculum-1.pdf>
- ActionAid, Reflection Action <http://www.networkedtoolbox.com/pages/about-reflection-action/>

Μεθοδολογική προσέγγιση

Ανταλλαγή ιδεών, συνεργατική μάθηση

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Διαθεματικότητα

Μαθησιακοί στόχοι

- Εισαγωγή στις έννοιες της διατομεακότητας, της ετεροκανονικότητας, της εξουσίας και του δικαιώματος.
- Διερεύνηση της φεμινιστικής αρχής της διατομεακότητας του φύλου και άλλων παραγόντων της ταυτότητας.
- Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι ιεραρχίες του φύλου αλληλεπιδρούν με τις ιεραρχίες της εξουσίας και του δικαιώματος, κάνοντας τις γυναίκες σε μεγαλύτερο ρίσκο να βιώσει πολλαπλές διακρίσεις.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Ομαδική εργασία, επικοινωνία, ηγεσία, κριτική σκέψη, ενσυναίσθηση, ανάλυση, ομαδικός στοχασμός.

Υλικά εργαστηρίου

Οδηγός Εκπαιδευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους (2021), Ενότητα 1, Εργαστήριο 2: «Έμφυλα Στερεότυπα – Μια πρώτη προσέγγιση»

Φωτοτυπία 1
Ο Τροχός των
Προνομίων

Φωτοτυπία 2
Λουλούδι της Δύναμης

Φωτοτυπία 3
Κοινή διαδρομή

Προετοιμασία

Να σημειωθεί πως αν διαλέξετε την Επιλογή 2 για την άσκηση του Τροχού των Προνομιών θα χρειαστείτε αρκετό χώρο.

Πριν προχωρήσετε στην Ενότητα, και πιο συγκεκριμένα πριν φτάσετε στη δραστηριότητα «Λουλούδι της δύναμης» (Φωτοτυπία 2), αναγνωρίστε 6-7 χαρακτηριστικά τα οποία περιγράφουν τη δική σας κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των: βιολογικό φύλο, ταυτότητα φύλου, φυλή, εθνικότητα, κοινωνική τάξη, γλώσσα, θρησκεία, ηλικία, ικανότητα/ανικανότητα, ιθαγένεια (καταγεγραμμένη/μη καταγεγραμμένη), σεξουαλικός προσανατολισμός, μορφωτικό επίπεδο, γεωγραφική περιοχή (τρέχουσα/ή καταγωγής), προσωπική κατάσταση κ.λπ. Έπειτα, σχεδιάστε το λουλούδι της δύναμης (ανατρέξτε στην αντίστοιχη φωτοτυπία για να την έχετε ως οδηγό) σε μια μεγάλη κόλλα χαρτιού ή στον πίνακα:

- Το κέντρο του λουλουδιού καλό θα ήταν να μείνει κενό. Είναι εκεί όπου ο κάθε συμμετέχοντας και η κάθε συμμετέχουσα θα γράψει το όνομά του στο δικό του, προσωπικό αντίγραφο.
- Προσθέστε τα χαρακτηριστικά τα οποία έχετε αναγνωρίσει παραπάνω στα εσωτερικά πέταλα, τα οποία και θα αναπαριστούν τις συγκεκριμένες ταυτότητες κάθε ατόμου.
- Προσώρας, αφήστε κενά τα εξωτερικά πέταλα. Θα τα γεμίσετε με τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά, δηλαδή με τα χαρακτηριστικά όσων έχουν εξουσία.

Αναλυτικές δραστηριότητες

Χαιρετισμός και εισαγωγή

Καλωσορίστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και συνοψίστε την προηγούμενη δραστηριότητα. Προτείνεται να κάνετε μια άσκηση που θα βοηθήσει στο να «σπάσει ο πάγος», ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα οικειότητας εντός της ομάδας (Οδηγός

Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Youth for Love-Πρόσθετο υλικό). Έπειτα, προχωρήστε στα περιεχόμενα της ενότητας και παρουσιάστε τις δραστηριότητες.

Περιγράφοντας το σκηνικό: το κοινό μας λεξιλόγιο

Για μια καλύτερη κατανόηση όλων των βασικών εννοιών με τις οποίες θα έρθετε σε επαφή κατά τη διάρκεια του/της εν λόγω προγράμματος/πρωτοβουλίας, καλό θα ήταν να ρίξετε μια ματιά όλοι/όλες μαζί στην Ενότητα 1 και στο Παράρτημα 1 του Youth for Love: Οδηγός

Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, και να ρωτήσετε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εάν γνωρίζουν πώς ορίζονται οι εν λόγω όροι ή όχι.

Το λουλούδι της δύναμης

Το λουλούδι της δύναμης είναι ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο και δοκιμασμένο εργαλείο αφενός για να αναλογιστείτε, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, τι σημαίνουν οι κοινωνικές ταυτότητες, και αφετέρου για να αντιληφθείτε τη διάκριση ως μια διαδικασία διατήρησης των κυρίαρχων ταυτοτήτων. Αρχικά, υιοθετήθηκε στην αντιρατσιστική εκπαίδευση, ωστόσο πλέον χρησιμοποιείται ευρέως όταν γίνεται λόγος για πολυπολιτισμικότητα και ενσωμάτωση. Αφότου ξετυλίξετε τις σκέψεις σας πάνω στην έννοια της διατομεακότητας και στο πώς οι πολλαπλές μας διαθεματικές ταυτότητες διαμορφώνουν την εξουσία, άρα και τα προνόμια και την καταπίεση, παρουσιάστε την επόμενη δραστηριότητα. Αυτή έχει ως στόχο να αναλογιστείτε τις πολλαπλές ταυτότητες όλων των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές αντικατοπτρίζονται στην εσωτερική και εξωτερική δυναμική της ομάδας.

Παρουσιάστε το λουλούδι, εντοπίστε όλοι και όλες μαζί την πιο προνομιούχα ομάδα για κάθε χαρακτηριστικό και έπειτα σημειώστε αυτά τα χαρακτηριστικά στα εξωτερικά πέταλα. Να αφήσετε χώρο για τυχόν αμφιβολίες και σκέψεις από την ομάδα και, εάν είναι αναγκαίο, δώστε ορισμένα απτά παραδείγματα για να βοηθήσετε τα μέλη. Ο Τροχός των Προνομίων, ο οποίος αντιστοιχεί στη Φωτοτυπία 1 της παρούσας ενότητας, μπορεί να σας βοηθήσει σε αυτό το στάδιο, καθώς αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για να εξηγήσετε τις έννοιες και/ή για να ξεκινήσετε τη συζήτηση. Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα/συμμετέχουσα ένα τυπωμένο κενό λουλούδι ώστε να το συμπληρώσει με τα προσωπικά του/της χαρακτηριστικά. Ζητήστε τους να προσθέσουν στα εξωτερικά πέταλα τις κυρίαρχες κατηγορίες στις οποίες έχετε ήδη κατασταλάξει. Στα εσωτερικά πέταλα μπορούν να προσθέσουν τα δικά τους προσωπικά χαρακτηριστικά.

Αναλυτικές δραστηριότητες

Όταν τελειώσουν, προτείνετε να σκεφτούν τις ακόλουθες ερωτήσεις και να καταγράψουν τις ιδέες τους σε ένα ξεχωριστό φύλλο χαρτί:

- Πόσα από τα προσωπικά σας χαρακτηριστικά αντιστοιχούν στην κυρίαρχη ταυτότητα; Πόσα διαφέρουν;
- Ποια χαρακτηριστικά δεν μπορείτε ν' αλλάξετε;
- Μας επηρεάζει με τον ίδιο τρόπο το ίδιο χαρακτηριστικό όταν βρίσκεται εντός διαφορετικού πλαισίου;
- Τι δείχνει το λουλούδι για τη δική σας εξουσία τόσο εντός της κοινωνίας όσο και εντός της παρούσας ομάδας;
- Ποια είναι η σχέση μεταξύ των διαφορετικών μορφών καταπίεσης; Πώς διασταυρώνονται η μία με την άλλη;

Αφού κάθε μέλος της ομάδας συμπληρώσει το δικό του λουλούδι, προσκαλέστε τους να το κρεμάσουν στον τοίχο. Αφιερώστε χρόνο να κινηθούν εντός του χώρου και να ρίξουν μια ματιά στα υπόλοιπα λουλούδια.

Κατόπιν, ζητήστε τους να φτιάξουν ζευγάρια μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις και σκέψεις. Πιο

συγκεκριμένα, να επικεντρωθούν στα παρακάτω:

πόσο ποικιλόμορφη είναι η ομάδα;
ποια είναι τα πιο κοινά χαρακτηριστικά στην ομάδα;
τι δείχνουν όλα αυτά για τα προνόμια και την καταπίεση εντός της ομάδας;
τι δείχνουν όλα αυτά για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο έξω κόσμος την παρούσα ομάδα;

Για να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα, δημιουργήστε όλοι και όλες μαζί έναν κύκλο. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να φτιάξουν πάλι ζευγάρια μεταξύ τους και να επισημάνουν τα πιο σημαντικά σημεία. Κατόπιν, δώστε τη δυνατότητα για σχόλια και σκέψεις αναφορικά με ό,τι έχει προκύψει. Πώς η συνειδητοποίηση των πολλαπλών μας διαθεματικών ταυτοτήτων και του τρόπου με τον οποίο αυτές καταλήγουν σε προνόμια και καταπίεση συμβάλλει στη δημιουργία σχέσεων που είναι πιο ανοιχτές σε όλους, όχι μόνο εντός της συγκεκριμένης ομάδας, αλλά και στην καθημερινότητά μας και στην αλληλεπίδρασή μας με μαθητές και μαθήτριες και συναδέλφους;

Κοινή διαδρομή

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια της διατομεακότητας, μπορείτε να την αναπαραστήσετε με έναν πιο διαδραστικό τρόπο. Προτείνουμε να διαλέξετε μία από τις δύο επιλογές που ακολουθούν, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της ομάδας και τον

διαθέσιμο χρόνο.

ΕΠΙΛΟΓΗ 1

Δείξτε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες το ακόλουθο βίντεο, το οποίο παρουσιάζει μια «κοινή διαδρομή». Αυτή η μεθοδολογία χρησιμοποιείται ευρέως σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σκοπό να σκεφτούν τι σημαίνουν οι διαθεματικές ταυτότητες και πώς διαμορφώνουν τη θέση μας στον κόσμο:

<https://www.youtube.com/watch?v=hD5f8GuNuGQ>

Μετά την προβολή του βίντεο, προτρέψτε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να μοιραστούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους. Σε περίπτωση που δεν αρχίσει συζήτηση, μπορείτε να θέσετε κάποια από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί πιστεύετε ότι ορισμένα άτομα κατέληξαν να βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία του δωματίου, ακόμη κι αν όλοι ξεκίνησαν από την ίδια αφετηρία;
- Η κοινή διαδρομή τόνισε διαφορετικές μορφές διάκρισης: ποιες είναι αυτές; Πώς επιδρούν σε κάθε ταυτότητα;

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, να επισημάνετε ότι κάθε άτομο μπορεί να έχει προνόμια και ταυτόχρονα να αντιμετωπίζει κάποιου είδους διάκριση, ανάλογα με συγκεκριμένους παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στη δυναμική της εξουσίας εντός της κοινωνίας. Στην πραγματικότητα, τα άτομα υφίστανται διακρίσεις εξαιτίας του φύλου τους, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της ηλικίας τους, της κοινωνικής τους τάξης, της εθνικότητάς τους, της θρησκείας τους, των φυσικών και νοητικών ικανοτήτων τους, της κοινωνικο-οικονομικής τους κατάστασης, του πολιτισμικού τους υπόβαθρου, των πολιτικών τους απόψεων, και ούτω καθεξής. Σε πολλές περιπτώσεις, η διάκριση είναι αποτέλεσμα πολλαπλών διαθεματικών παραγόντων.

ΕΠΙΛΟΓΗ 2

Από μεθοδολογικής απόψεως, μπορείτε να ανατρέξετε και στη δραστηριότητα «Κοινή διαδρομή;» της Ενότητας 1 του Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (διαθέσιμο για δωρεάν λήψη στο www.youthforlove.eu). Επισυναπτόμενη με αυτό το παράρτημα, θα βρείτε μια επικαιροποιημένη έκδοση των περιγραφόμενων προφίλ και καταστάσεων που χρησιμοποιούνται στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Ολοκλήρωση της ενότητας

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η ενότητα, δώστε τη δυνατότητα για περαιτέρω στοχασμό, σχόλια και ερωτήσεις από την ομάδα. Προσπαθήστε να περι-

γράψετε συνοπτικά όσα έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της ενότητας και μιλήστε για τους στόχους της ενότητας που θα ακολουθήσει.

Αναλυτικές δραστηριότητες

Προτάσεις για τους/τις εμπυχωτές/εμπυχωτρίες

Η παρούσα ενότητα διευρύνει εύρος γνώσεων των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών σχετικά με την κοινωνική ανισότητα, τα προνόμια και τις διακρίσεις. Συσχετίστε αυτή τη νέα γνώση με τους στόχους του προγράμματος. Παρουσιάστε επιπλέον έννοιες, όπως την πολλαπλή διάκριση και τονίστε το πώς αυτή μπορεί να έχει αντίκτυπο στην πρόοδο ενός ατόμου, καθώς και το γεγονός ότι πρέπει να κοπιάσει περισσότερο εκείνος/εκείνη που βρίσκεται σε μειονεκτική θέση.

Παρακαλείστε να ακολουθήσετε τις εξής συστάσεις:

- Βεβαιωθείτε ότι η ομάδα κατανοεί τις έννοιες που παρουσιάζονται. Εάν το κρίνετε απαραίτητο, αφιερώστε λίγο χρόνο για τυχόν διευκρινίσεις ή περαιτέρω εμβάθυνση. Οι έννοιες της εξουσίας, του προνομίου και της καταπίεσης έχουν θεμελιώδη σημασία για το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Ενδεχομένως να είναι δύσκολο για κάποιους να παραδεχτούν ότι έχουν ορισμένα προνόμια, συνεπώς να είστε σίγουροι/ες ότι έχετε δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον, το οποίο δεν αποκλείει κανέναν και όπου κανένας δεν επικρίνεται.
- Η υιοθέτηση μιας διαθεματικής οπτικής και η επίγνωση του τρόπου με τον οποίο η εξουσία και τα προνόμια επηρεάζουν τις ζωές μας μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος ακόμη πιο ανοιχτού σε όλους, αλλά και στο να δίνουμε μεγαλύτερη προσοχή στην αλληλεπίδρασή μας με τους άλλους.
- Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, παρουσιάστε τα ακόλουθα στοιχεία, σε περίπτωση που δεν προκύψουν από την ομάδα:
 - Ο καθένας/η καθεμία έχει πολλαπλές ταυτότητες, οι οποίες διαμορφώνουν τη ζωή, τις εμπειρίες και τις σχέσεις του/της.
 - Η ταυτότητά μας καθορίζεται από παράγοντες όπως το φύλο, η εθνικότητα, η κοινωνική τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η μόρφωση, η ηλικία, κ.ά.
 - Η διατομεακότητα δεν έχει να κάνει μόνο με την ταυτότητα, αλλά μας πληροφορεί επίσης για το τι είδους προκλήσεις και αντιφάσεις αντιμετωπίζει ο καθένας μας στην καθημερινότητά του.
 - Η διατομεακότητα αφορά στο πώς οι ταυτότητές μας καταλήγουν σε εξουσία και προνόμια ή σε διακρίσεις, και επιχειρεί να τις ανατρέψει.
 - Χρειάζεται να έχουμε συνείδηση των προνομίων μας έτσι ώστε να μπορούμε να είμαστε κοντά με όσους είναι πιο περιθωριοποιημένοι.
 - Διατομεακότητα δε σημαίνει να κουνάς το δάχτυλο απέναντι στις πιο προνομιούχες ομάδες. Η διατομεακότητα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση αναφορικά με τη δυναμική της εξουσίας και πώς αυτή διαμορφώνει τον ρόλο μας στην κοινωνία.

Θεματικές αναφορές

Μεθοδολογικές αναφορές

Διατύπωση προβλήματος και επίλυσή του, παιχνίδι ρόλων

Ιστοσελίδα προγράμματος Youth For Love <https://www.youthforlove.eu/en/>

Φεμινιστική Ηγεσία, Διεθνής ActionAid <https://www.actionaid.org.uk/about-us/how-we-practise-feminism-at-work>

Οδηγός Επιμόρφωσης WeRise <https://werise-toolkit.org/>

Οδηγός Επιμόρφωσης για τη Διατομεακότητα - <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2015/marzo/toolkit-intersezionalita'.pdf>

Διατομεακότητα 101 - https://www.youtube.com/watch?time_continue=165&v=w6dnj2lyYjE&feature=emb_logo

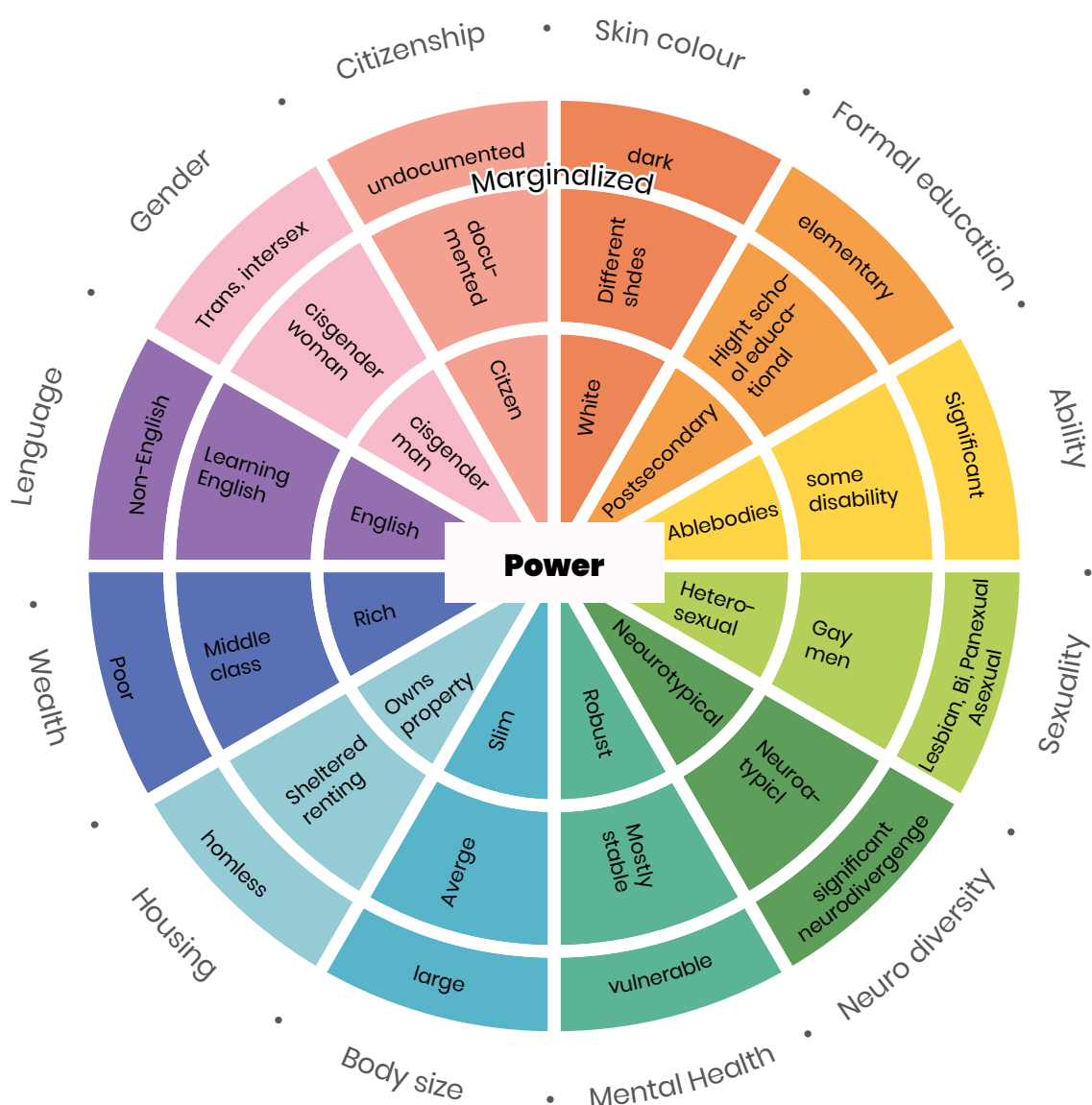
Ομιλία της Κιμπερλί Κρένσο, Η αναγκαιότητα της διατομεακότητας, TED Talk https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality?language=en

ActionAid, Μετατόπιση Εξουσίας, 2017 https://actionaid.org/sites/default/files/shifting_power_online_final.pdf

ActionAid, Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Υιοθέτηση μιας Προσέγγισης Βασισμένης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 2013 <https://actionaid.ie/wp-content/uploads/2016/10/Womens-Rights-and-HRBA-Training-Curriculum-1.pdf>

ActionAid, Reflection Action <http://www.networkedtoolbox.com/pages/about-reflection-action/>

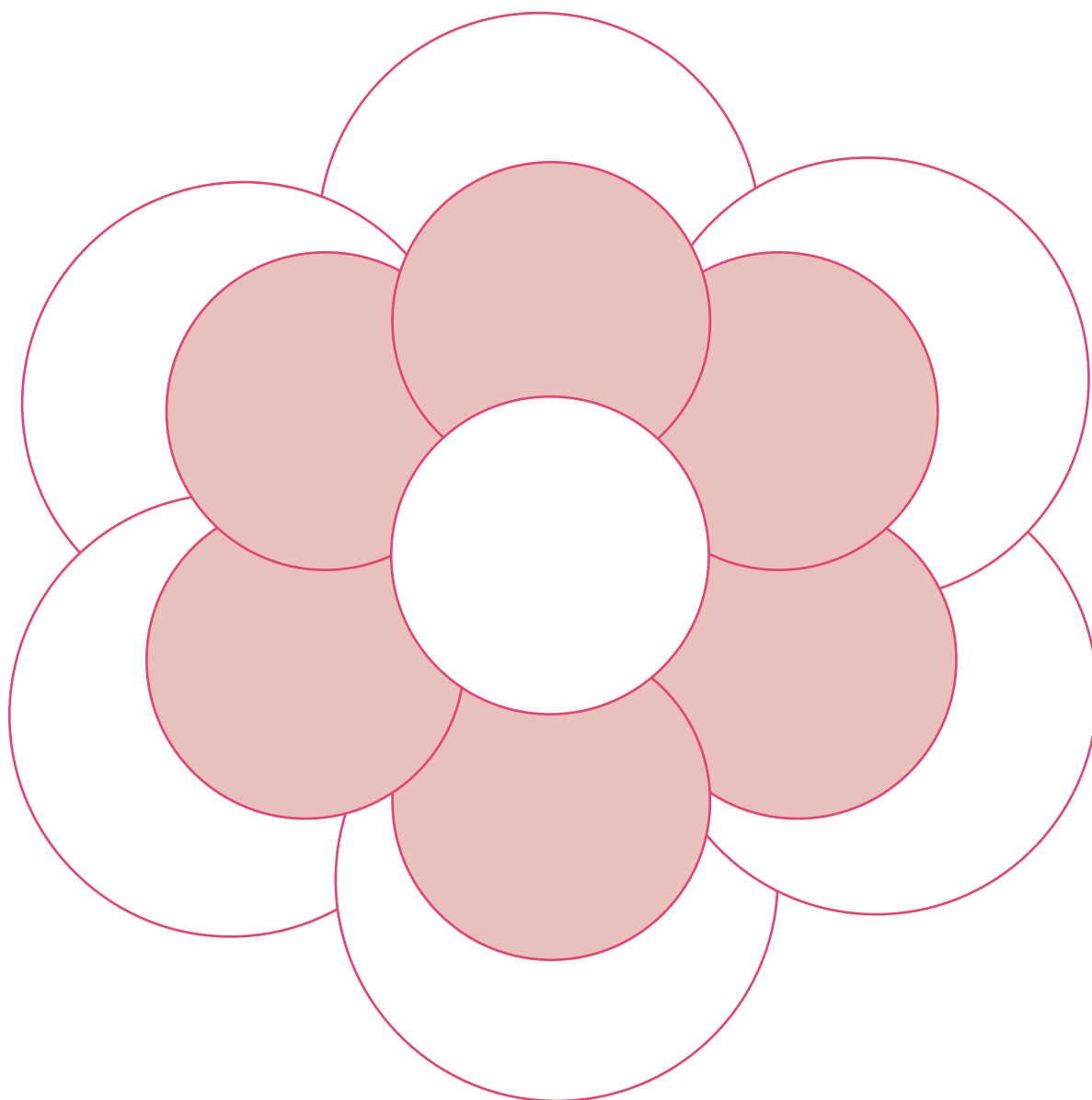
Φωτοτυπία 1 – Ο Τροχός των Προνομίων

Source:

https://werise-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Power-Flower-Our-Intersecting-Identities_0.pdf?file=1&force=

Φωτοτυπία 2 – Το Λουλούδι της Δύναμης

Source:

https://werise-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Power-Flower-Our-Intersecting-Identities_0.pdf?file=1&force=

Φωτοτυπία 3 – Κοινή διαδρομή

ΠΡΟΦΙΛ

ΙΑΝ

Ηλικία: 50

Βιολογικό φύλο: άνδρ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος

Εθνικότητα: βελγική

Δουλεύεις ως μάνατζερ σε μια μεγάλη πολυεθνική εταιρεία, η οποία έχει την έδρα της στις Βρυξέλλες. Η σύζυγός σου παράτησε τη δουλειά της όταν έμεινε έγκυος για πρώτη φορά και πλέον έχεις δύο παιδιά στην εφηβεία. Μένεις με την οικογένειά σου σε ένα άνετο ρετιρέ στο κέντρο των Βρυξελλών, αν και τον περισσότερο χρόνο σου τον αφιερώνεις στη δουλειά, γι' αυτό και είσαι συχνά εκτός σπιτιού. Ωστόσο, μία φορά τον χρόνο πηγαίνεις με την οικογένειά σου διακοπές και περνάτε χρόνο μαζί.

ΦΙΡΑΖ

Ηλικία: 25

Βιολογικό φύλο: άνδρ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: ομοφυλόφιλος

Εθνικότητα: Κούρδος πρόσφυγας από τη Συρία

Είσαι ένας Κούρδος πρόσφυγας και αυτή τη στιγμή μένεις στην Ελλάδα. Εγκατέλειψες τη χώρα σου το 2014, όταν το ISIS εισέβαλε στη Ροζάβα, φοβούμενος για τη ζωή σου λόγω του σεξουαλικού σου προσανατολισμού. Πρώτα έφτασες στην Τουρκία και από εκεί μπήκες σε μια βάρκα με προορισμό τη Λέσβο. Στο νησί έμεινες περισσότερο από ένα χρόνο, στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης στη Μόρια. Προς το παρόν, μένεις στην Αθήνα, σε ένα κτήριο που τελεί υπό κατάληψη. Ελπίζεις να μαζέψεις αρκετά χρήματα ώστε να συνεχίσεις το ταξίδι σου και να φτάσεις στη Σουηδία όπου ζει η αδερφή σου με την οικογένειά της.

ΑΛΜΑ

Ηλικία: 45

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: λεσβία

Εθνικότητα: ιταλική

Κατάγεις από ένα μικρό χωριό στη νότια Ιταλία. Η οικογένειά σου ήταν πολύ θρησκευόμενη. Αμέσως μετά την αποφοίτησή σου από το σχολείο, μετακόμισες σε μια μεγάλη πόλη στο βόρειο τμήμα της χώρας για να σπουδάσεις νομική. Από τα 25 σου μέχρι σήμερα, δηλαδή από τη στιγμή που εκδήλωσες τη σεξουαλική σου προτίμηση και μετά, δεν έχεις καμία επικοινωνία με την οικογένειά σου, η οποία ποτέ δεν αποδέχτηκε τον σεξουαλικό σου προσανατολισμό. Επί του παρόντος, ζεις στο Λονδίνο και εργάζεσαι ως συνήγορος για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Μένεις με τη σύντροφό σου Άλις και τη γάτα σου, τη Μιάου, σε ένα όμορφο διαμέρισμα στο κέντρο. Αγαπάς να πηγαίνεις σε ωραία εστιατόρια μαζί της.

ΜΑΡΙΑ

Ηλικία: 60

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη

Εθνικότητα: ουκρανική

Εργάζεσαι ως φροντίστρια για μια οικογένεια στην Ισπανία. Έχεις αναλάβει τον παππού της οικογένειας ο οποίος είναι σχεδόν 100 χρονών και δεν μπορεί πλέον να αυτοεξυπηρετηθεί. Εργάζεσαι έξι μέρες την εβδομάδα, αλλά δεν είσαι ασφαλισμένη. Εξαιτίας αυτού, δεν μπορείς να αιτηθείς άδεια παραμονής στη χώρα και, παρόλο που στηρίζεις οικονομικά την οικογένειά σου στην Ουκρανία (έχεις έναν σύζυγο και δύο παιδιά), δεν τους έχεις δει εδώ και πέντε χρόνια. Στα ρεπό σου, συναντάς τους φίλους και τις φίλες σου, οι περισσότεροι από τους οποίους κάνουν την ίδια δουλειά με σένα, και λέτε τα νέα σας σε κάποια καφετέρια. Σου λείπει πολύ η οικογένειά σου, γι' αυτό και τους μιλάς όσο το δυνατόν περισσότερο μέσω βιντεοκλήσεων.

ΜΙΣΕΛ**Ηλικία: 18****Βιολογικό φύλο: θήλυ****Ταυτότητα φύλου: transgender****Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη****Εθνικότητα: ιταλική**

Είναι ο τελευταίος σου χρόνος στο σχολείο και δε βλέπεις την ώρα να περάσει! Έχεις ξεκινήσει τη φυλομετάβασή σου εδώ και δύο χρόνια και η οικογένειά σου σε υποστηρίζει πολύ και αποδέχεται την ταυτότητα του φύλου σου. Το σπίτι σου αποτελεί πράγματι για σένα ένα ασφαλές μέρος, τη στιγμή που στο σχολείο καλείσαι να παλέψεις με πολλά. Επί της ουσίας, το σχολείο σου δεν μπορεί να σου προσδώσει ένα νέο όνομα και χρησιμοποιείται ακόμη το νεκρό σου όνομα. Οι συμμαθητές σου δε θέλουν να σε βλέπουν άλλο να και, με την υποστήριξη μιας τοπικής μαθητικής κολεκτίβας, αποφάσισαν υποφέρεις να διαμαρτυρηθούν στον διευθυντή του σχολείου ζητώντας του να εισαγάγει τα νέα ονόματα για να αισθάνονται όλοι οι μαθητές ότι είναι αποδεκτοί και ότι ανήκουν στο σχολείο.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ**Ηλικία: 15****Βιολογικό φύλο: μη δυαδικό****Ταυτότητα φύλου: genderfluid****Σεξουαλικός προσανατολισμός: ρευστός****Εθνικότητα: ελληνική**

Φοιτάς σε επαγγελματικό λύκειο, με κατεύθυνση την ειδικότητα του μηχανικού αυτοκινήτων. Δε θέλεις να σε αποκαλούν Αφροδίτη αλλά Αφρο, ωστόσο και στο σχολείο και στο σπίτι δε λένε να το σταματήσουν. Η μαμά σου παραπονιέται συνέχεια ότι ντύνεσαι «πολύ αγορίστικα», ότι προσπαθείς να κρύψεις τις καμπύλες σου, ειδικά το στήθος σου που τώρα τελευταία έχει μεγαλώσει πολύ. Σου αρέσουν οι κατασκευές και ελπίζεις να ανοίξεις το δικό σου ξυλουργείο μια μέρα.

ΑΛΙΣ**Ηλικία: 17****Βιολογικό Φύλο: θήλυ****Ταυτότητα φύλου: cisgender****Σεξουαλικός προσανατολισμός: ρευστός****Εθνικότητα: γαλλική**

Προέρχεσαι από μια πολύ εύπορη οικογένεια και φοιτάς σε ένα από τα καλύτερα σχολεία στο Παρίσι. Οι γονείς σου έχουν μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον σου: θέλουν να σπουδάσεις διοίκηση επιχειρήσεων, ώστε να αναλάβεις την οικογενειακή επιχείρηση. Μόνο που εσύ δεν ονειρεύεσαι κάτι τέτοιο για το μέλλον σου... Είσαι πολύ ενεργή στο σχολικό κίνημα και επίσης είσαι φεμινίστρια ακτιβίστρια. Θα ήθελες να δουλέψεις σε ένα κέντρο καταπολέμησης της βίας εναντίον των γυναικών. Λόγω της ακτιβιστικής σου δράσης στο σχολείο, οι καθηγητές και οι καθηγήτριες σε υποδεικνύουν συνεχώς ως την ταραχοποιό του σχολείου και ως εκείνη που βαριέται να μελετήσει.

ΜΑΞ**Ηλικία: 19****Βιολογικό φύλο: άρρεν****Ταυτότητα φύλου: cisgender****Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος****Εθνικότητα: βελγική**

Μόλις αποφοίτησες από το σχολείο και εργάζεσαι ως γραφίστας. Λατρεύεις τη δουλειά σου, μιας και ανέκαθεν ήθελες να κάνεις κάτι σχετικό με το σχέδιο και τις τέχνες. Αυτό τον καιρό ψάχνεις για ένα διαμέρισμα να το μοιραστείς με κάποιον/κάποιους, ώστε να φύγεις από το πατρικό σου. Ακόμη κι αν έχεις μια πολύ καλή σχέση μαζί τους, ήρθε αδιαμφισβήτητο η ώρα να γίνεις ανεξάρτητος! Οι γονείς σου, βέβαια, ανησυχούν λίγο γι' αυτή σου την επιλογή, διότι στο σχολείο δεχόσουν συνέχεια μπουλινγκ επειδή ήσουν πολύ ευαίσθητος και εξέφραζες τα συναισθήματά σου. Δε θα ήθελαν να καταπιεστείς για να ταιριάξεις σε ένα μοντέλο τοξικής αρρενωπότητας από τους νέους φίλους και συγκατοίκους σου.

Φωτοτυπία 3 – Κοινή διαδρομή

ΠΡΟΦΙΛ

ΑΛΕΓΚΡΑ

Ηλικία: 18

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη

Εθνικότητα: ρουμανική

Φοιτάς σε μια επαγγελματική σχολή για να γίνεις κομμώτρια. Αυτός είναι ο τελευταίος χρόνος των σπουδών σου και ήδη σου έχει προσφερθεί θέση σε ένα κομμωτήριο όπου έκανες την πρακτική σου το προηγούμενο καλοκαίρι. Ωστόσο, δεν είσαι ακόμη σίγουρη αν θα δεχτείς τη θέση, γιατί η μητέρα σου, εδώ και κάποια χρόνια, διαγνώστηκε με μια σπάνια ασθένεια και από τότε χρειάζεται να τη φροντίζεις και ταυτόχρονα να πηγαίνεις στη σχολή, αφού η οικογένειά σου δεν έχει χρήματα να προσλάβει επαγγελματία φροντιστή/φροντίστρια, ενώ δεν προβλέπεται κάποιου είδους αρωγή από το κράτος.

ENTY

Ηλικία: 17

Βιολογικό φύλο: άρρεν

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφιφυλόφιλος

Εθνικότητα: αυστριακή

Οι γονείς σου μετακόμισαν από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό προτού γεννηθείς – ακόμη οι άνθρωποι σε ρωτάνε, και μάλιστα πολύ συχνά, από πού είναι η πραγματική σου καταγωγή. Παράτησες το σχολείο όταν ήσουν 14 χρονών και από τότε δε διάβασες ξανά. Δε δουλεύεις και, για να είμαστε ειλικρινείς, δεν ξέρεις τι να κάνεις στη ζωή σου. Περνάς τον περισσότερο χρόνο στο σπίτι παίζοντας βιντεοπαιχνίδια, ενώ τα σαββατοκύριακα θα ήθελες πολύ να βγαίνεις με τους φίλους σου, αλλά αφού δεν έχεις δουλειά, δεν έχεις την οικονομική δυνατότητα για κάτι τέτοιο. Οι γονείς σου σε απειλούν συνεχώς πως αν δε βρεις κάτι για να κάνεις στη ζωή σου, θα σε στείλουν να ζήσεις με τη γιαγιά σου στο Κονγκό, γι' αυτό αποφάσισες να συμμετάσχεις σε ένα πρόγραμμα της τοπικής κοινότητας για άνεργους νέους.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ

Ηλικία: 18

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη

Εθνικότητα: ανιθαγένεια

Ζεις με την οικογένειά σου στα περίχωρα της Ρώμης, την πρωτεύουσα της Ιταλίας. Ανήκεις στη μειονότητα των Ρομά. Τόσο εσύ όσο και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς σου είστε ανιθαγενείς, όπως πολλοί Ρομά στην Ιταλία οι οποίοι προέρχονται από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Δεδομένου ότι είσαι 18 χρονών, θα μπορούσες να κάνεις αίτηση ιθαγένειας. Ωστόσο, οι σωματικές και νοητικές σου αναπηρίες καθιστούν αδύνατη τη δήλωση αυτής σου της πρόθεσης, όπως ορίζει η ιταλική νομοθεσία. Πράγματι, το δικαίωμά σου για απόκτηση ιθαγένειας απορρίφθηκε λόγω διακρίσεων που βασίζονται στην εθνικότητα και την αναπηρία.

Πρόκειται για αληθινή ιστορία! Πηγή: UNHCR

ΑΛΙΤΣΕ

Ηλικία: 25

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφίφυλη

Εθνικότητα: ιταλική

Οι γονείς σου μετακόμισαν από το Καμερούν στη Νάπολη της Ιταλίας προτού γεννηθείς. Ακόμη κι αν γεννήθηκες στην Ιταλία, χρειάστηκε να περιμένεις 18 χρόνια για να αποκτήσεις την ιταλική υπηκοότητα. Ευτυχώς οι γονείς σου σε στήριξαν τόσο οικονομικά όσο και ψυχολογικά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλιώς πιστεύεις ότι δε θα τα είχες καταφέρει με τόση γραφειοκρατία. Η απόκτηση της ιθαγένειας υπήρξε καθοριστική ώστε να νιώσεις επιτέλους σπίτι σου τη χώρα στην οποία έχεις μεγαλώσει και ότι έχεις τα ίδια δικαιώματα με τους φίλους σου, όπως το να μπορείς να ταξιδέψεις για επαγγελματικούς λόγους ή να σπουδάσεις στο εξωτερικό χωρίς να ανησυχείς για τη βίζα. Από όταν τελείωσες το σχολείο, ψάχνεις για μια μόνιμη εργασία, αλλά έχει σταθεί δύσκολο τόσο εξαιτίας των λίγων ευκαιριών που υπάρχουν για τους νέους στην πόλη σου όσο και γιατί οι άνθρωποι, τις περισσότερες φορές, σε αντιμετωπίζουν διαφορετικά λόγω του σκουρόχρωμου δέρματός σου.

ΧΟΣΕ**Ηλικία:** 27**Βιολογικό φύλο:** άρρεν**Ταυτότητα φύλου:** cisgender**Σεξουαλικός προσανατολισμός:** ομοφυλόφιλος**Εθνικότητα:** ισπανική

Τελείωσες προσφάτως το πανεπιστήμιο και ξεκίνησες να εργάζεσαι ως δάσκαλος. Λατρεύεις το επάγγελμά σου και ειδικά το γεγονός ότι δουλεύεις με νέους ανθρώπους. Έχεις εξαιρετικές σχέσεις και με τους μαθητές και με τους συναδέλφους σου. Τα σαββατοκύριακα αφιερώνεις τον χρόνο σου στο άλλο μεγάλο σου πάθος: μεταμορφώνεσαι σε ντραγκ κουίν (drag queen). Ήδη από τον καιρό του πανεπιστημίου, είχες ξεκινήσει να δουλεύεις σε διάφορα κλαμπ κάνοντας σόου, κι είναι κάτι που το αγαπάς πολύ. Όταν άρχισες να δουλεύεις στο σχολείο, δεν ήσουν βέβαιος αν έπρεπε να σταματήσεις ή όχι να είσαι ντραγκ κουίν, αλλά απλώς δεν μπορούσες να εγκαταλείψεις το πάθος σου. Τώρα ανησυχείς μήπως το ανακαλύψεις κάποιος από το σχολείο και σε εκθέσει. Ορισμένοι ήδη έχουν πρόβλημα να αποδεχτούν ότι δηλώνεις ανοιχτά και χωρίς κανέναν ενδοιασμό ότι είσαι ομοφυλόφιλος.

ΓΚΙΤΑ**Ηλικία:** 13**Βιολογικό φύλο:** θήλυ**Ταυτότητα φύλου:** cisgender**Σεξουαλικός προσανατολισμός:** ετεροφυλόφιλη**Εθνικότητα:** νεπαλινέζικη

Προέρχεσαι από ένα απομακρυσμένο χωριό στο δυτικό Νεπάλ. Στη χώρα σου, οι γυναίκες θεωρούνται «ακάθαρτες» όταν έχουν περίοδο, ενώ πιστεύουν ότι αν τους αγγίξει μια κοπέλα με περίοδο, θα τους συμβούν άσχημα πράγματα και ο θεός θα εξαγριωθεί. Κατά τη διάρκεια της περιόδου, τις διώχνουν από τα σπίτια τους και τις στέλνουν σε καλύβες όπου έχουν τα απολύτως απαραίτητα, αν και από το 2005 αυτή η πρακτική έχει κριθεί παράνομη. Όταν ήσουν 11 χρονών, σε έδιωξαν για πρώτη φορά από το σπίτι για να μείνεις σε μια μικρή καλύβα μακριά από την οικογένεια και τους φίλους σου. Κατά την «εξορία» σου στην καλύβα, δεν έχεις τη δυνατότητα να παρακολουθήσεις τα μαθήματα στο σχολείο, και περνάς τις ημέρες σου καθαρίζοντας, σκουπίζοντας και κόβοντας το γρασίδι. Η καλύβα είναι φτιαγμένη από λάσπη και δεν έχει καν παράθυρο. Δεν έχεις πρόσβαση σε σερβιέτες, και ειδικά τη νύχτα κάνει πολύ κρύο, ενώ φοβάσαι μήπως σου επιτεθεί κάποιο ζώο ή κάποιος άνθρωπος.

ΛΙΝΑ**Ηλικία:** 29**Βιολογικό φύλο:** θήλυ**Ταυτότητα φύλου:** cisgender**Σεξουαλικός προσανατολισμός:** αμφιφυλόφιλη**Εθνικότητα:** φινλανδική

Ζεις στη Βαρκελώνη με τον σκύλο σου και τις τρεις σου γάτες. Πέρασες τα τελευταία δέκα χρόνια στην Ισπανία, κάνοντας πολλά διαφορετικά επαγγέλματα: μεσίτρια, πωλήτρια, φροντίστρια σκύλων. Τώρα εργάζεσαι σε μια διεθνή μεταφραστική εταιρεία και μένεις σε ένα συμπαθητικό διαμέρισμα στα προάστια. Προσέχεις τα ζώα σου και βγάζεις βόλτα τον σκύλο σου τουλάχιστον 3 φορές την ημέρα. Έχεις επιλέξει να μην κάνεις παιδιά, αλλά ο περίγυρός σου δεν παύει να σου λέει ότι ήρθε η ώρα να «τακτοποιηθείς» και να φτιάξεις μια οικογένεια.

ΑΝΙΚΑ**Ηλικία:** 23**Βιολογικό φύλο:** θήλυ**Ταυτότητα φύλου:** cisgender**Σεξουαλικός προσανατολισμός:** ετεροφυλόφιλη**Εθνικότητα:** γερμανική

Είσαι νηπιαγωγός και την παρούσα στιγμή δε δουλεύεις. Απολύθηκες από την τελευταία σου δουλειά, διότι η διευθύντρια του νηπιαγωγείου πληροφορήθηκε ότι ο πρώην, πλέον, σύντροφός σου, μοιράστηκε σε ένα κοινό τσат με φίλους του από το ποδόσφαιρο προσωπικές σου φωτογραφίες και βίντεο που του είχες στείλει. Όχι μόνο σε απέλυσε, αλλά ενημέρωσε τόσο το προσωπικό όσο και τους γονείς για τους λόγους αυτής της απόφασής της, προσθέτοντας ότι δε θα έβρισκες ξανά δουλειά ως νηπιαγωγός. Γνωρίζεις τα δικαιώματά σου, γι' αυτό και αποφάσισες να κάνεις μήνυση στη διευθύντρια και σε όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Η υπόθεσή σου έγινε θέμα σε όλη τη χώρα και έχεις δεχτεί ένα κύμα συμπαράστασης από πολλούς ανθρώπους.

Φωτοτυπία 3 – Κοινή διαδρομή

ΠΡΟΦΙΛ

ΖΕΪΝΑΜΠ

Ηλικία: 10

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: cisgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: αβέβαιος ακόμη

Εθνικότητα: ζανζιβარიανή

Είσαι μέλος του συλλόγου των κοριτσιών στο σχολείο σου. Εκεί έχεις μάθει για τα δικαιώματα των παιδιών – το δικαίωμα των παιδιών στη συμμετοχή, στην εκπαίδευση και στην έκφραση της γνώμης τους. Σου αρέσει πολύ να πηγαίνεις στον σύλλογο, να κάθεστε όλα τα μέλη μαζί και να συζητάτε για διάφορα πράγματα. Όσα μαθαίνετε στον σύλλογο, π.χ. για τη βία και τις διάφορες μορφές της, τόσο εσύ όσο και οι φίλες σου τα μοιράζεστε με τα υπόλοιπα παιδιά στην κοινότητα.

ΑΝΤΙ (ΑΝΤΡΙΑ)

Ηλικία: 18

Βιολογικό φύλο: θήλυ

Ταυτότητα φύλου: transgender

Σεξουαλικός προσανατολισμός: λεσβία

Εθνικότητα: -

Είσαι νέα στην πόλη, έχεις λιγότερο από ένα μήνα που μετακόμισες και μόλις ξεκίνησες να πηγαίνεις στο νέο σου σχολείο. Άρχισες τη φυλομετάβασή σου όταν ήσουν 14 χρονών, και η οικογένειά σου σε αγαπάει και σε στηρίζει καθ' όλη τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού. Το ίδιο συνέβαινε και με τους φίλους και τους συμμαθητές σου, μέχρι την ώρα που αναγκάστηκες να μετακομίσεις λόγω της δουλειάς της μαμάς σου. Νιώθεις φόβο για το νέο σου σχολείο, ανησυχείς ότι οι νέοι σου φίλοι δε θα σε αποδεχτούν και θα σου κάνουν μπούλινγκ αμέσως μόλις ανακαλύψουν τη φυλομετάβασή σου.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παιζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζησετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ:

<https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

ΡΟΜΠΕΡΤ**Ηλικία: 18****Βιολογικό φύλο: άρρεν****Ταυτότητα φύλου: cisgender****Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος****Εθνικότητα: -**

Έχεις τρεις μικρότερες αδερφές. Αγαπάς πολύ τα παιδιά. Είσαι ψύχραιμος και ήσυχος, ενώ λατρεύεις το τραγούδι και την υποκριτική. Αντιμετωπίζεις θέματα εμπιστοσύνης εξαιτίας της συμπεριφοράς ορισμένων συμμαθητών σου στο παρελθόν: κοροϊδεύανε τη σωματική σου διάπλαση ή έκαναν ακόμη πιο σοβαρές πράξεις εκφοβισμού, όπως το να πετάνε πάνω σου φαγητό ή να σε δέρνουν. Όλα αυτά καταρράκωσαν την αυτοπεποίθησή σου, καθιστώντας πολύ δύσκολο το να προσεγγίσεις κάποιον σε συναισθηματικό επίπεδο. Η μουσική σε βοηθά να αντιμετωπίζεις αυτά σου τα θέματα, και λατρεύεις να τραγουδάς για τους φίλους και για τις μικρές αδερφές σου.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παίζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζήσετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ: <https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

ΛΙΖΑ**Ηλικία: 17****Βιολογικό φύλο: θήλυ****Ταυτότητα φύλου: cisgender****Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφιφυλόφιλη****Εθνικότητα: -**

Από τα 7 σου χρόνια, μετά από ένα αυτοκινητικό ατύχημα, είσαι αναγκασμένη να βρίσκεσαι σε ένα αναπηρικό καροτσάκι. Λατρεύεις τα σπορ και είσαι πολύ ενεργητική και ανταγωνιστική. Εξεγείρεσαι εναντίον όσων σου δείχνουν οίκτο και κάνεις τα πάντα για να τους αποδείξεις πόσο δυνατή είσαι. Είσαι μοναχοπαίδι και μένεις με τον πατέρα σου μετά το διαζύγιο των γονιών σου. Ανήκεις σε μια μεικτή παραολυμπιακή ομάδα μπάσκετ, ενώ και η κοπέλα σου παίζει μπάσκετ. Σας αρέσει να παρακολουθείτε η μία τους αγώνες της άλλης, αλλά και να επευφημείτε η μία την άλλη.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παίζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζήσετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ: <https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

Φωτοτυπία 3 Κοινή διαδρομή

ΣΥΝΟΗΚΕΣ

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της ταυτότητας φύλου σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει του σεξουαλικού σου προσανατολισμού, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της ιθαγένειάς σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της σωματικής σου διάπλασης, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της αναπηρίας σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν αισθάνεσαι ασφαλής να περπατάς μόνος/μόνη στον δρόμο τη νύχτα, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δε χρειάζεται να ξοδεύεις χρήματα για σερβιέτες ή ταμπόν κάθε μήνα για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν μπορείς να ταξιδέψεις σε όλο τον κόσμο χωρίς να ανησυχείς για το διαβατήριό ή τη βίζα σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν έχεις διαβατήριο από τη χώρα όπου γεννήθηκες/μεγάλωσες, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δε χρειάζεται να ανησυχείς για τα χρήματα και για το πώς να καλύπτεις οικονομικά τις ανάγκες σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Ένας έχει σπουδάσει/έχεις εγγραφεί/σχεδιάζεις να φοιτήσεις στο πανεπιστήμιο, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν η εξωτερική σου εμφάνιση αντιστοιχεί στην ταυτότητα του φύλου σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν είσαι αυτός/αυτή που κυρίως φροντίζει την οικογένειά του και δεν αμείβεσαι γι' αυτό, κάνε ένα βήμα πίσω. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα μπροστά.

Εάν ο κόσμος πιστεύει ότι είσαι πολύ μικρός/μικρή για να έχεις τις δικές σου ιδέες και να παίρνεις αποφάσεις, κάνε ένα βήμα πίσω. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα μπροστά.

Εάν αναγνωρίζεται το δικαίωμά σου στην εκπαίδευση, και μπορείς να πηγαίνεις στο σχολείο όλο τον χρόνο, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν η οικογένειά σου σε αποδέχεται όπως είσαι, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν έχεις μια σταθερή δουλειά ή πιθανότητα θα έχεις όταν τελειώσεις το σχολείο/τις σπουδές, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει του κοινωνικού σου φύλου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Βία μεταξύ των νέων

Μαθησιακοί στόχοι

- Η ανάπτυξη της ικανότητας να αναγνωρίζετε τη βία μεταξύ των νέων, καθώς και τις διάφορες μορφές που αυτή παίρνει
- Η αναγνώριση των υγιών και των προβληματικών μοτίβων δράσης και συμπεριφοράς στις σχέσεις
- Η ευαισθητοποίηση γύρω από τις αιτίες και τις συνέπειες της βίας μεταξύ των νέων
- Η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων από μια νομική πλευρά

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Ομαδική εργασία, communication, ηγεσία, κριτική σκέψη, συνεργατική επίλυση προβλημάτων, συλλογή και ανάλυση πληροφοριών, ενσυναίσθηση, ανάλυση, ομαδικός στοχασμός

Υλικά εργαστηρίου

Φωτοτυπία 1

Το παρόβουνο της βίας μεταξύ των νέων/ εικόνα

Φωτοτυπία 2

Υποθέσεις εργασίας (δανεισμένες από το διαδικτυακό παιχνίδι που έχει δημιουργηθεί στο πλαίσιο του Youth for love)

Μαρκαδόροι

Πίνακας

αυτοκόλλητα χαρτάκια

Αναλυτικές δραστηριότητες

Προετοιμασία

Προτού ξεκινήσετε την Ενότητα, θυμηθείτε να:

- σχεδιάσετε το παγόβουνο της βίας, γλιτώνοντας έτσι χρόνο κατά τη διάρκεια της συνάντησης·
- ελέγξετε τις υποθέσεις εργασίας και, αν χρειάζεται, να τις προσαρμόσετε στις ανάγκες της ομάδας, έχοντας πάντα στη διάθεσή σας για να συζητήσετε με την ομάδα ποικίλα περιστατικά βίας μεταξύ των νέων·
- τυπώσετε αρκετά αντίγραφα των Φωτοτυπιών 1 και 2.

Χαιρετισμοί και εισαγωγή

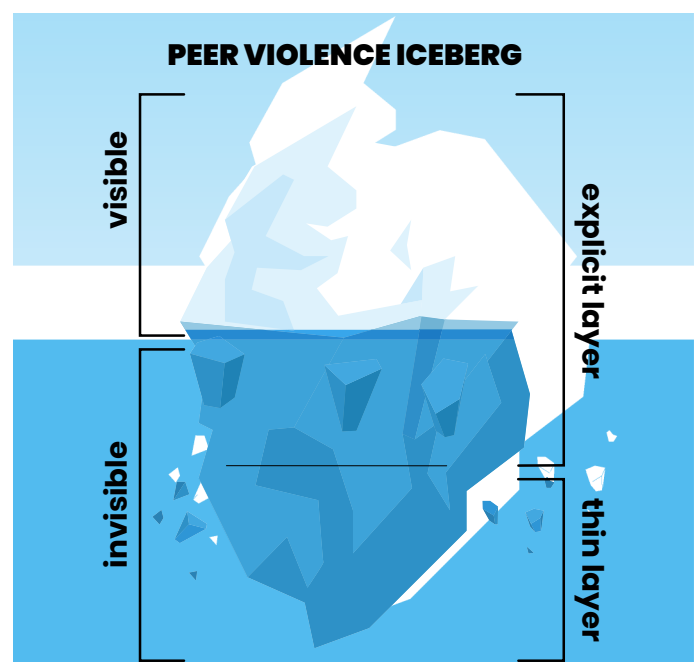
Καλωσορίστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και παρουσιάστε τα κύρια θέματα, τις δραστηριότητες και το χρονοδιάγραμμα της ημέρας. Χρειάζεται να γίνει μια σύντομη περίληψη όσων ειπώθηκαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης συνάντησης, δίνοντας έτσι την ευκαιρία για ερωτήσεις και σχόλια.

Είναι πολύ σημαντικό να τηρηθούν κατά γράμμα οι ηθικές αρχές. Πρέπει να υπάρχει εμπιστευτικότητα, πρότερη συναίνεση για τυχόν διαμοιρασμό δεδομένων, υπευθυνότητα. Βεβαιωθείτε ότι οι συγκεκριμένες αρχές έχουν αφομοιωθεί από την ομάδα.

Η ορατή και η αόρατη βία μεταξύ των νέων

Σχεδιάστε ένα παγόβουνο στον πίνακα και ρωτήστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχοντες για τις ορατές και τις αόρατες όψεις της βίας μεταξύ των νέων. Παρουσιάστε στην ομάδα δύο επιλογές: είτε να σηκωθούν στον πίνακα και να γράψουν τις δικές τους απαντήσεις ή είτε να συγκεντρώσουν τις απαντήσεις από όλους/όλες και έπειτα να τις γράψουν στον πίνακα. Στο τέλος, κάντε μια γενική συζήτηση για τις πολλαπλές όψεις της βίας μεταξύ των νέων, και τονίστε το γεγονός ότι ορισμένες εξ αυτών γίνονται ορατές σ' εμάς, ενώ άλλες όχι. Μπορείτε να πάτε τη συζήτηση και ένα βήμα πιο πέρα, μιλώντας σχετικά με το πώς οι αόρατες πλευρές της βίας μεταξύ των νέων τους κάνουν αρκετά τρωτούς, ιδιαίτερα μέσω των σχετιζόμενων με αυτές συναισθημάτων: φόβος, ενοχή, ντροπή κ.λπ.

Source: Amnesty International

Οι διαφορετικές μορφές της βίας μεταξύ των νέων

Αφού δώσετε έμφαση στις μορφές της βίας που παραμένουν κρυφές, διασαφηνίστε τις πολλαπλές μορφές της βίας με τις οποίες μπορεί κάποιος να έρθει αντιμέτωπος:

- Ψυχολογική βία
- Οικονομική βία
- Σεξουαλική βία
- Δομική βία.
- ρΣωματική βία

Υποθέσεις εργασίας

Χωρίστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες σε 4 ομάδες. Κάθε ομάδα θα δουλέψει πάνω σε μια διαφορετική υπόθεση εργασίας. Το τέλος θα είναι ανοιχτό για να το τροποποιήσετε κατά το δοκούν. Εάν ο κρίνετε αναγκαίο, μπορείτε να τροποποιήσετε και τις ίδιες τις υποθέσεις εργασίας. Θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε τη Φωτοτυπία 2 – Υποθέσεις Εργασίας της Ενότητας 3.

Μετά την ατομική ανάγνωση των υποθέσεων εργασίας, ζητήστε από κάθε ομάδα να τις σκεφτεί και συζητήστε τα ακόλουθα:

- Ποιες μορφές της βίας μεταξύ των νέων μπορείτε να αναγνωρίσετε στη δική σας υπόθεση εργασίας;
- Ποια είναι η αιτία της βίας στη δική σας υπόθεση εργασίας;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις της βίας στη δική σας υπόθεση εργασίας;
- Έχετε αντιμετωπίσει/ακούσει κάποια παρόμοια ιστορία;
- Πώς μπορεί να δράσει το σχολείο σε τέτοιες περιπτώσεις; Είναι αναγκαία η παρέμβαση του σχολείου; Είναι απαραίτητη;

- Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους το σχολείο δε θα αναλάμβανε (ή δε θα μπορούσε να αναλάβει) δράση σε μια τέτοια περίπτωση;
- Ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα της απουσίας οποιασδήποτε ενέργειας εκ μέρους του σχολείου σε μια τέτοια περίπτωση; Σε τι θα εξυπηρετούσε και σε τι όχι;

Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα χρησιμοποιήσουν κόλλες χαρτί, πίνακες, αυτοκόλλητα χαρτάκια και μαρκαδόρους για να καταγράψουν όσα προκύπτουν από τις ομαδικές συζητήσεις ώστε να τα χρησιμοποιήσουν ως οδηγό στο επόμενο βήμα της δραστηριότητας.

Όλοι (εμπυχωτές/εμπυχωτρίες και συμμετέχοντες/συμμετέχουσες) χρειάζεται να κρατούν σημειώσεις με τα σχόλια, γιατί θα τους φανούν χρήσιμα στη συλλογική συζήτηση που θα επακολουθήσει. Μιλήστε για τις υποθέσεις εργασίας έχοντας κατά νου τις μορφές της βίας, κάποιο εναλλακτικό τέλος (πέρα από εκείνο που έχει ήδη σκεφτεί κάθε ομάδα), τι θα μπορούσε να γίνει για να προληφθούν αυτά τα περιστατικά βίας κ.λπ.

Αναλυτικές δραστηριότητες

10 λεπτά

Ολοκλήρωση της ενότητας

Ολοκληρώστε την ενότητα δίνοντας την δυνατότητα για περαιτέρω στοχασμό, σχόλια και ερωτήσεις από την ομάδα. Προσπαθήστε να σκιαγραφήσετε όσα

έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της ενότητας και να επικεντρωθείτε στον στόχο της επόμενης ενότητας.

Προτάσεις για τους/τις εμπυχωτές/εμπυχωτήρες

Βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα αποχωρήσουν από την αίθουσα έχοντας αντιληφθεί πλήρως γιατί δίνουμε σημασία σε εκείνες τις μορφές βίας μεταξύ νέων οι οποίες μπορεί να είναι μεν λιγότερο ορατές, ωστόσο έχουν μεγάλη επίδραση στα άτομα που επηρεάζονται από αυτές. Επίσης, κατά τη διάρκεια της άσκησης, μην ξεχνάτε να βάζετε το νόημα στις σωστές του διαστάσεις: ποιο θα είναι

το αποτέλεσμα εάν το συγκεκριμένο περιστατικό βίας αντιμετωπιστεί με τον κατάλληλο τρόπο και η βλάβη που προκαλεί σταματήσει; Τι θα συμβεί εάν δεν αντιμετωπιστεί; Από ποιους παράγοντες επηρεάζεται η αλληλεγγύη; Πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι οι άνθρωποι που υφίστανται βία δεν είναι μόνοι τους, αλλά τουναντίον συνεχίζουν να δέχονται υποστήριξη από το περιβάλλον τους;

Θεματικές αναφορές

<https://data.unicef.org/topic/child-protection/violence/peer-violence/>

Φωτοτυπία 2 – Υποθέσεις εργασίας

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ορισμένες από τις μελέτες περίπτωσης τις οποίες θα βρείτε στον Οδηγό Εκπαιδευτικών Εργαστηρίων με Εφήβους (2021): έχουν δοκιμαστεί, έχουν λάβει θετικά σχόλια και ορισμένες εξ αυτών εστιάζουν σε ζητήματα βίας μεταξύ των νέων.

Για να έχετε μια πλήρη εικόνα, χρησιμοποιήστε μερικές ακόμη υποθέσεις εργασίας.

Οι παρακάτω χαρακτήρες και καταστάσεις σχετίζονται με το Youth 4 Love 2 – Το διαδικτυακό παιχνίδι: προτείνουμε να παρουσιάσετε εν συντομία στους/στις μαθητές/μαθήτριες το διαδικτυακό παιχνίδι και να τους ζητήσετε να το παίξουν σε δεύτερο χρόνο.

Λίζα – Η μέρα της προπόνησης

Η Λίζα είναι 17 ετών. Παρότι είναι αναγκασμένη να βρίσκεται σε αναπηρικό καροτσάκι από τα 7 της χρόνια μετά από ένα αυτοκινητικό ατύχημα, αγαπάει τα σπορ και είναι πολύ ανταγωνιστική. Δεν αντέχει να τη λυτούνται και κάνει τα πάντα για να αποδείξει ότι είναι δυνατή και ανεξάρτητη. Οι γονείς της έχουν χωρίσει και ζει με τον μπαμπά της. Είναι μέλος μιας μεικτής παραολυμπιακής ομάδας μπάσκετ και δουλεύει σκληρά για να γίνει αθλήτρια. Παρά την αποφασιστικότητά της, συχνά χρειάζεται να έρθει σε αντιπαράθεση με τους υπόλοιπους παίκτες μπάσκετ οι οποίοι δεν την αναγνωρίζουν ως αθλήτρια, της μιλάνε άσχημα και την αποκλείουν από τους αγώνες.

Εδώ και δύο μήνες έχει σχέση με την Μπιάνκα. Γνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια μιας προπόνησης. Η Μπιάνκα εντυπωσιάστηκε από την αφοσίωση της Λίζας στον αγώνα· αποφάσισε να την προσεγγίσει και να τη φλερτάρει. Αυτή ήταν η πρώτη ρομαντική σχέση της Λίζας. Ο μεγάλος αγώνας μπάσκετ της Λίζας πλησιάζει· θα παίξει μπροστά σε κυνηγούς ταλέντων. Μέσα σε όλη αυτή την υπερένταση, της έρχεται και η περίοδος. Θα ήθελα να γλιτώσει τη σημερινή προπόνηση, αλλά μόλις βγαίνει από το σχολείο, συναντά τον προπονητή της, τον Φραντσέσκο. Της υπενθυμίζει ότι στις δύο το μεσημέρι έχουν προπόνηση· η Λίζα λέει ότι μπορεί και να μην πάει, γιατί έχει να κάνει πολλές εργασίες για το σχολείο κι επίσης νιώθει πολύ κουρασμένη.

Ο Φραντσέσκο δε χαίρεται και πολύ με όσα ακούει. Η Λίζα ανησυχεί ότι θα λερώσει το σορτσάκι της λόγω της περιόδου και της έντασης της προπόνησης, θα το δουν όλοι και μετά θα αρχίσουν τα πικρόχολα σχόλια.

Το τελευταίο που θέλει είναι να γίνει περίγελος της ομάδας· ο συμπαίκτης της ο Λούκας την... περιμένει στη γωνία για να την κοροϊδέψει και να τη διώξει από την ομάδα.

Όταν έρχεται η ώρα της προπόνησης, η Λίζα έχει ακόμη εκνευρισμό και ταυτόχρονα πονάει. Ωστόσο, φέρνει στο μυαλό της τα λόγια του Φραντσέσκο: η προπόνηση είναι πολύ σημαντική! Γι' αυτό κι αποφασίζει τελικά να πάει. Πηγαίνει μαζί της κι η φίλη της η Σοφία, για να της φτιάξει το κέφι και για να τη στηρίξει τώρα που το έχει ανάγκη.

Όταν ο Φραντσέσκο τη διαλέγει για να μπει στον αγωνιστικό χώρο και στέλνει στον πάγκο τον Λούκας, εκείνος δε συγκρατείται και φωνάζει οργισμένος: «Συνέχεια ευνοείτε αυτή την ανάπηρη!».

Η Λίζα γίνεται έξαλλη και του φωνάζει «Άντε στον διάολο!», ουρλιάζει, και μετά συνεχίζουν επιτιθέμενοι ο ένας στον άλλον με βρισιές και επιθετικές κινήσεις. Όλοι/Όλες έχουν μείνει άναυδοι/άναυδες. Ξέρουν ότι ο Λούκας είναι βίαιος κι αυταρχικός όλη την ώρα και μάλλον με τα πάντα. Αλλά η Λίζα; Τι έπαθε η Λίζα και αντιδρά έτσι;

Μπείτε στη θέση του Φραντσέσκο. Πώς θα αντιμετωπίζατε τη συγκεκριμένη κατάσταση;

Αν ήσασταν η Σοφία, η φίλη της Λίζας; Πώς θα αντιδρούσατε;

Ρόμπερτ – Μιλώ ή σιωπώ

Στον Ρόμπερτ (18 χρονών), που είναι ο μεγαλύτερος αδερφός 3 κοριτσιών, αρέσει να φροντίζει τα παιδιά και είναι πολύ ψύχραιμος και ήρεμος. Δεν εμπιστεύεται εύκολα τους ανθρώπους εξαιτίας του γεγονότος ότι έχει δεχτεί πολύ έντονο μπουλινγκ στο παρελθόν: οι συμμαθητές/συμμαθήτριές του τον κοροϊδεύανε συνεχώς για τα παραπανίσια κιλά του, του πετούσαν φαγητό ή τον χτυπούσαν.

Με τον καιρό, έπαψε να έχει αυτοπεποίθηση· ωστόσο, λατρεύει το τραγούδι και την υποκριτική, έχει πολλά ταλέντα, ενώ αποφεύγει συστηματικά να βρίσκεται στο επίκεντρο. Ένα άλλο πράγμα που αποφεύγει είναι να πει σε ένα κορίτσι ότι του αρέσει. Φοβάται τόσο την απόρριψη που ο μόνος τρόπος για να συναντήσει κάποια είναι μόνο μέσω του διαδικτύου, φτιάχνοντας ένα ψεύτικο προφίλ και βάζοντας φωτογραφίες κάποιου άλλου. Ανταλλάσσει μηνύματα και μιλάει στο τηλέφωνο με αυτά τα κορίτσια για λίγο, αλλά όταν του ζητούν να συναντηθούν ή να κάνουν μια βιντεοκλήση, καταλήγει να εξαφανίζεται. Το μοναδικό κορίτσι το οποίο προσέγγισε διαδικτυακά και δε θέλει πραγματικά να χάσει είναι μία από τις φίλες του στο σχολείο. Εκείνη δεν ξέρει ότι είναι ο Ρόμπερτ το αγόρι με το οποίο μιλάνε διαδικτυακά. Είναι ερωτευμένος μαζί της εδώ και μήνες, αλλά ποτέ δε βρήκε το κουράγιο να της εκφράσει κατ' ιδίαν τα συναισθήματά του για εκείνη.

Μια μέρα, μετά το σχολείο, ο Ρόμπερτ και η παρέα του κάθονται στο πάρκο και συζητάνε με ποια κορίτσια/αγόρια είναι κρυφά ερωτευμένοι/ερωτευμένες. Η Μαρία, μία εκ των φιλενάδων του, αναφέρει αυτό το αγόρι που γνώρισε στο διαδίκτυο: δεν έχουν βρεθεί ακόμη από κοντά, αλλά της αρέσει και ελπίζει να συναντηθούν σύντομα.

Ο Ρόμπερτ αρχίζει να λέει κι εκείνος για εκείνο το κορίτσι που επίσης θέλει να συναντήσει, αλλά σταματάει όταν οι φίλοι του αρχίζουν να τον κοροϊδεύουν ότι τα μόνα ραντεβού που μπορεί εκείνος να έχει είναι με τη σοκολάτα και την πίτσα. Ο Ρόμπερτ γελάει, αλλά μισεί αυτή την κατάσταση· αργότερα, επιχειρεί να πει στους φίλους του για το πώς νιώθει.

Εντούτοις, εκείνοι δε φαίνεται να καταλαβαίνουν και του αντιτείνουν ότι κι εκείνος γελούσε, ότι ήταν απλώς

ένα αθώο αστείο κι ότι ανέκαθεν έκαναν αστεία για το ότι ο Ρόμπερτ ήταν υπέρβαρος.

Ο Ρόμπερτ δε θα έπρεπε να θυμώνει με αυτά! Στην τελική, πρόκειται για πλάκες μεταξύ φίλων! Κανένας δεν απολογείται για τη συμπεριφορά του. Ο Ρόμπερτ αλλάζει θέμα, καθώς ανησυχεί ότι αν συνεχίσει αυτή τη συζήτηση, θα απομονωθεί ακόμη περισσότερο.

Εάν ήσασταν ένας από τους φίλους του Ρόμπερτ, πώς θα αντιδρούσατε στη συγκεκριμένη περίπτωση; Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι επιλογές του Ρόμπερτ;

Φωτοτυπία 2 – Υποθέσεις εργασίας

Άντυ – Να με φωνάζεις με το όνομά μου

Η Άντυ είναι 18 χρονών και μόλις ήρθε στην πόλη: μετακόμισε εδώ και περίπου ένα μήνα και έχει λίγο καιρό που ξεκίνησε να πηγαίνει στο νέο της σχολείο. Είναι διεμφυλική γυναίκα και ξεκίνησε τη φυλομετάβασή της στην ηλικία των 14. Πάντα προσπαθεί να είναι ευγενική με όλους: η άποψή της είναι ότι όλα τα αρνητικά πράγματα στη ζωή πρέπει να θάβονται κάτω από τόνους ουράνιων τόξων και μονόκερων. Αλλά αυτή δεν είναι παρά η επιφάνεια. Η Άντυ συνηθίζει να κρύβει τον φόβο της ότι δε θα γίνει αποδεκτή από τους άλλους. Η οικογένειά της και οι παλιοί της φίλοι την αγαπούν πολύ, και τη στήριξαν κατά τη διάρκεια της φυλομετάβασής της, αλλά έπρεπε να μετακομίσει λόγω της δουλειάς της μαμάς της. Στο νέο της σχολείο, δεν έχει μιλήσει σε κανέναν για τη φυλομετάβασή της. Φοβάται ότι δε θα την αποδεχόντουσαν και με το που θα μάθαιναν την πραγματικότητα, θα γινόταν στόχος για εκφοβισμό.

Πέντε μήνες αργότερα, εμπιστεύτηκε κάποιες από τις συμμαθήτριάς της και άρχισε να τους λέει για την εμπειρία της και για τα συναισθήματά της: για τη χαρά και την ανακούφιση του να αισθάνεται κάθε μέρα μετά τη φυλομετάβαση όλο και περισσότερο ο εαυτός της, για τη σωματική και ψυχολογική προσπάθεια που έκανε, για τον φόβο ότι μπορεί να γίνει θύμα μπουλινγκ. Όλα αυτά τα συναισθήματα αντικατοπτρίζουν και τις αντιδράσεις του περιβάλλοντός της: από τη μία μεριά, έχει στο πλάι της κάποιους/κάποιες πολύ υποστηρικτικούς/υποστηρικτικές νέους/νέες φίλους/φίλες, ενώ από την άλλη, ορισμένα αγόρια και κορίτσια της μιλούν άσχημα και έχουν πολύ κακή συμπεριφορά απέναντί της.

Τις δύσκολες μέρες, ο άνθρωπος που τη βοηθά περισσότερο είναι ο μαθηματικός της, ο Μάρκ. Ήταν μια έκπληξη για εκείνη, καθώς ο Μάρκ είναι ένας αρκετά μεγάλος άντρας, έτοιμος να συνταξιοδοτηθεί. Ωστόσο, πάντα στηρίζει και ακούει τους μαθητές και τις μα-

θήτριάς του, είτε πρόκειται για οικογενειακά ζητήματα είτε ακόμη και για ζητήματα καρδιάς. Όταν συνάντησε την Άντυ, έγινε αμέσως ξεκάθαρο ότι θα έπαιζε καθοριστικό ρόλο για εκείνη στο σχολείο: της μίλησε, την κατάλαβε, αλλά κυρίως μίλησε και στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό και στην τάξη. Έθεσε ως προτεραιότητά του να νιώσει η Άντυ καλοδεχούμενη στο νέο της σχολείο.

Οι προσπάθειές του, ωστόσο, διακόπηκαν με την άφιξη του νέου καθηγητή Αγγλικών: ένας νεαρός ονόματι Ντέιβιντ. Στην αρχή, έδινε την εντύπωση ενός πολύ άνετου τύπου: είχε τις ίδιες μουσικές προτιμήσεις με τους/τις μαθητές/μαθήτριες, οδηγούσε ένα βίνταντζ, καλογουαλισμένο ποδήλατο, αγαπούσε τα πάρτι. Αλλά όταν γνώρισε καλύτερα τους μαθητές, άρχισε να αποκαλεί την Άντυ, «Άντριου». Όταν η Άντυ σήκωσε μια μέρα το χέρι της στην τάξη, την κάρφωσε με το βλέμμα έκπληκτος και είπε φωναχτά: «Μου κάνεις πλάκα;».

Η Άντυ δεν απάντησε, και στο τέλος της ώρας πήγε να μιλήσει στον Μάρκ. Αν και ο Μάρκ παρενέβη, περίπου δύο εβδομάδες αργότερα δεν είχε γίνει καμία πρόοδος: ο Ντέιβιντ ακόμη την αποκαλεί «Άντριου» και υποστηρίζει ότι αυτό το κάνει γιατί έτσι γράφεται στην καρτέλα των μαθητών. Ορισμένοι/Ορισμένες μαθητές/μαθήτριες γελούν όταν συμβαίνει αυτό. Η Άντυ άρχισε να αισθάνεται αφενός άβολα και αφετέρου ότι δεν είναι αποδεκτή: κλαίει καθημερινά και ίσως να χρειάζεται να αλλάξει σχολείο.

Εάν ανήκατε στον οικογενειακό ή στον φιλικό κύκλο της Άντυ, τι θα κάνατε για να αποφύγετε αυτή την κατάσταση;

Ποια είναι η γνώμη σας για τη συμπεριφορά του Ντέιβιντ;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Διαδικτυακή βία & συνετή χρήση των διαδικτυακών μέσων

Μαθησιακοί στόχοι

- Η ευαισθητοποίηση πάνω στις διαφορετικές μορφές και τα χαρακτηριστικά της διαδικτυακής βίας, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να λάβουν χώρα·
- Η ενημέρωση για το τι σημαίνει ασφαλής διαδικτυακή συμπεριφορά και τι όχι·
- Η αύξηση της ικανότητας των μαθητών/μαθητριών να κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη σημασία της συνετής χρήσης αυτών.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Ομαδική εργασία,
επικοινωνία, κριτική σκέψη,
ενσυναίσθηση, ομαδικός
στοχασμός.

Υλικά εργαστηρίου

αυτοκόλλητα χαρτάκια

стилό και μαρκαδόροι

Η/Υ και τάμπλετ

Γράφημα

Φωτοτυπία 1

Ας φτιάξουμε το δικό
μας εργαλείο επικοινωνίας!

Αναλυτικές δραστηριότητες

Προετοιμασία

Χαιρετήστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και παρουσιάστε περιληπτικά τους στόχους και το περιεχόμενο της παρούσας ενότητας. Έχετε τον νου σας ώστε να επανέρχεστε συνεχώς στα ζητούμενα αυτής της ενότητας: στι είναι η διαδικτυακή βία, ποιες είναι οι πολιτισμικές της ρίζες, πώς μπορούν οι ψηφιακές πλατφόρμες να χρησιμοποιηθούν με έναν θετικό τρόπο, πώς τα άτομα που έχουν πέσει θύματα βίας μπορεί να αισθάνονται και πώς μπορούμε να εμποδίσουμε και να αντιμετωπίσουμε όλοι/όλες μαζί τη βία.

Χαιρετισμοί και εισαγωγή

Χαιρετήστε τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες και παρουσιάστε περιληπτικά τους στόχους και το περιεχόμενο της παρούσας ενότητας. Έχετε τον νου σας ώστε να επανέρχεστε συνεχώς στα ζητούμενα αυτής της ενότητας: στι είναι η διαδικτυακή βία, ποιες είναι οι πολιτισμικές της ρίζες, πώς μπορούν οι ψη-

φιακές πλατφόρμες να χρησιμοποιηθούν με έναν θετικό τρόπο, πώς τα άτομα που έχουν πέσει θύματα βίας μπορεί να αισθάνονται και πώς μπορούμε να εμποδίσουμε και να αντιμετωπίσουμε όλοι/όλες μαζί τη βία.

Γρήγορη εισαγωγή!

Όλοι/όλες οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες χωρίζονται σε δύο σειρές (σειρά Α και σειρά Β). Έπειτα, ένα μέλος της ομάδας στέκεται απέναντι από το άλλο, και κάθε ζευγάρι έχει στη διάθεσή του 30 δευτερόλεπτα προκειμένου να μοιραστεί μια προσωπική πληροφορία την οποία το ταίρι του ενδεχομένως αγνοεί. Η ομάδα Α μένει σταθερή, ενώ η Β κινείται. Όταν περάσουν τα 30 δευτερόλεπτα, κάθε άτομο στην ομάδα Β πηγαίνει στο επόμενο άτομο. Με το πέρας της άσκησης, τίθεται στους συμμετέχοντες/στις συμμετέχουσες η ερώτηση για το πώς τα πήγαν με την άσκηση και αν νιώθουν ότι συγκέντρωσαν αρκετές πληροφορίες για τα άτομα με τα οποία ήρθαν σε επαφή. Πόσο ουσια-

στική ή ασήμαντη ήταν η γνώση που αποκόμισαν για τον άλλον άνθρωπο; Είχαν την ευκαιρία να την επαληθεύσουν, να εμβαθύνουν, να κάνουν ερωτήσεις; Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να συγκριθούν με τον τρόπο με τον οποίο δεχόμαστε πληροφορίες από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο τα χρησιμοποιούμε για να παρουσιάσουμε τον εαυτό μας στον κόσμο. Αυτό που προβάλλουμε είναι αυτό που είμαστε; Μήπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μας κάνουν να υιοθετούμε ένα άκρως εξεταστικό βλέμμα απέναντι στους άλλους;

Τα πλεονεκτήματα και οι κίνδυνοι της χρήσης του διαδικτύου

Ξεκινήστε θέτοντας στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες τα ακόλουθα ερωτήματα:
Σερφάρετε στο διαδίκτυο τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα; Σερφάρετε στο διαδίκτυο καθημερινά;
Ποιος είναι ο κύριος λόγος που χρησιμοποιείτε το δι-

αδίκτυο;
Κατέχει σημαντική θέση στην καθημερινότητά σας το διαδίκτυο; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
Με ποιους τρόπους μπορείτε να σιγουρευτείτε ότι είστε ασφαλείς όταν χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Σε μια κλίμακα από το 1

έως το 5, πόσο ασφαλής θεωρείτε ότι είστε (με το 1 να σημαίνει ότι δεν είστε καθόλου και με το 5 ότι είστε απόλυτα ασφαλής);

Μπορείτε να φέρετε ορισμένα παραδείγματα επικίνδυνης χρήσης του διαδικτύου;

Βασιζόμενοι/Βασιζόμενες στη συζήτηση που θα προκύψει και στις απαντήσεις που θα λάβετε, αναλόγως

προσεγγίστε και τους κινδύνους. Με το πέρας της συζήτησης, δείξτε στην ομάδα το ακόλουθο βίντεο σχετικά με τις συνέπειες της ανάρτησης περιεχομένου στο διαδίκτυο: <https://youtu.be/HM5LM-z1MAE>

Ολοκλήρωση της ενότητας

Για να ολοκληρώσετε την ενότητα, αφήστε χώρο για περαιτέρω στοχασμό, σχόλια και ερωτήσεις από την ομάδα. Προσπαθήστε να περιγράψετε συνοπτικά τι

έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της παρούσας ενότητας και επικεντρωθείτε στους στόχους της επόμενης ενότητας.

Προτάσεις για τους/τις εμπυχωτές/εμπυχωτρίες

Η ιδέα της παραγωγής ενός επικοινωνιακού προϊόντος κατά τη διάρκεια ενός εργαστηρίου έχει το πλεονέκτημα ότι βάζει τους νέους μαθητές και τις νέες μαθήτριες στο επίκεντρο. Η δημιουργία ενός απτού προϊόντος μετατρέπεται σε ένα χρήσιμο εργαλείο για να μεταδοθούν σε συνομηλίκους αλλά και ενήλικες οι σκέψεις και οι ιδέες των μαθητών/μαθητριών σχετικά με το περιεχόμενο του εργαστηρίου.

Τα επικοινωνιακά προϊόντα διατρέχει μια συγκεκριμένη συμβολική λογική: όλοι/όλες μαζί, αξιοποιώντας τα δυνατά σημεία του/της καθενός/καθεμίας, μπορούμε να επιτύχουμε ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα.

Για ορισμένους/ορισμένες μαθητές/μαθήτριες, ωστόσο, η δουλειά στο πλαίσιο ενός εργαστηρίου μπορεί να μοιάζει με εφιάλτη: είναι πολύπλοκο να είμαστε όλοι/όλες μαζί, ίσως να είναι κι ένας/μία τεμπέλης/τεμπέλα στην ομάδα, μπορεί να είναι δύσκολο να παρουσιάσετε τις ιδέες σας μπροστά σε άλλους/άλλες.

Για να αποφύγετε να νιώσει κάποιος απροετοίμαστος/απροετοίμαστη, άρα να καταλήξει να βιώσει τη συγκεκριμένη εμπειρία με αρνητικό τρόπο, είναι σημαντικό, πρώτα και κύρια, να ορίσετε τους ρόλους του/της καθενός/καθεμίας (δηλαδή ποιος κάνει τι), να οργανώσετε το υλικό και, πάνω απ' όλα, να σεβαστεί-

τε τις προθεσμίες.

1. Ξεκινήστε, το συντομότερο δυνατόν, από τη διερεύνηση της κλίσης του/της καθενός/καθεμίας: εκείνοι/εκείνες που τα καταφέρνουν καλύτερα με τα γραφιστικά θα αναλάβουν τη δημιουργία του πόστερ ή της παρουσίασης, εκείνοι/εκείνες που τα καταφέρνουν καλύτερα με το γράψιμο θα αναλάβουν να γράψουν τις λεζάντες, και ούτω καθεξής.
2. Ατομική και ομαδική ευθύνη: κανείς/καμία δε θα πρέπει να αισθάνεται υπεύθυνος/υπεύθυνη για τη δουλειά των άλλων (εκτός κι αν ο/η εμπυχωτής/εμπυχωτρία ορίσει κάποιον/κάποια αρχηγό), αλλά όλοι/όλες είναι καλό να θυμούνται τι χρειάζεται να φέρει κάθε μέλος της ομάδας εις πέρας.
3. Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή όλων των μαθητών/μαθητριών, καθώς και ένα κλίμα ελευθερίας, ενδιαφέροντος και συνεργασίας.
4. Δώστε σημασία στις προθεσμίες: Ίσως μοιάζει προφανής αυτή η συμβουλή, ωστόσο αποτελεί βασικό πρόβλημα στις περισσότερες ομαδικές εργασίες. (Δυστυχώς, αυτό δεν ισχύει μόνο στο σχολείο, αλλά και στους διάφορους εργασιακούς χώρους!)

Φωτοτυπία 1 - Ας φτιάξουμε το δικό μας εργαλείο επικοινωνίας

Ας φτιάξουμε το δικό μας εργαλείο επικοινωνίας!

δημιουργία ενός πόστερ/περιοδικού για την υλοποίηση μιας μικρής καμπάνιας ενημέρωσης για τη βία εντός και εκτός διαδικτύου την οποία θα σχεδιάσουν και θα προωθήσουν κατευθείαν οι μαθητές.

Βήμα προς βήμα:

Εντοπίστε τα σχετικά με τη διαδικτυακή βία ζητήματα τα οποία θα θέλατε να διερευνήσετε περαιτέρω.

Ορισμένα παραδείγματα:

Τι είναι η διαδικτυακή βία; Σε τι διαφέρει από τη βία εκτός διαδικτύου;

Ιδιωτικότητα και η χρήση των φωτογραφιών (συναινετική ή μη...).

Οι βασικές μορφές της διαδικτυακής βίας. Τι μπορώ να κάνω με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης; Καλές πρακτικές και χρήσιμες συμβουλές!

Οι αρνητικές επιπτώσεις.

Τήρηση του πρωτοκόλλου σε συνομιλίες στο διαδίκτυο.

Η ομάδα μπορεί να χωριστεί σε μικρότερες θεματικές υποομάδες. Συντονίστε τους/τις ώστε να δουλέψουν σαν να ήταν η συντακτική ομάδα ενός περιοδικού.

1. Κατασταλάξτε στον τύπο του επικοινωνιακού προϊόντος. Τι θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε: περιοδικό, αφίσα, γραφήματα πληροφοριών, φυλλάδιο.
2. Ξεκινήστε την έρευνα για την εύρεση πληροφοριών και φωτογραφιών: διαλέξτε τις

λέξεις-κλειδιά, ελέγξτε την αξιοπιστία των πηγών πληροφόρησης.

3. Αποθηκεύστε τις φωτογραφίες και τα κείμενα σε έναν φάκελο στον Η/Υ.
4. Συζητήστε όλοι μαζί για την επιλογή του υλικού.
5. Παρουσιάστε το υλικό στην τάξη.
6. Αρχίστε να κάνετε διάφορους συνδυασμούς με το υλικό που έχετε συγκεντρώσει και δημιουργήστε δωρεάν γραφήματα πληροφοριών μέσω των Infogr.am· Piktochart.com· Easel.ly· για να δημιουργήσετε δωρεάν φυλλάδια χρησιμοποιήστε το flipsnack.

Θυμηθείτε ότι το Youth for Love έχει ένα ενδιαφέρον διαδικτυακό παιχνίδι το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εστιάσετε σε συγκεκριμένες όψεις της διαδικτυακής βίας ή ως αντικείμενο της επικοινωνιακής σας καμπάνιας.

Αφότου οι υποομάδες εργαστούν η καθεμία μόνη της, καλούνται να δείξουν σε όλους/όλες τους/τις υπόλοιπους/υπόλοιπες συμμετέχοντες/συμμετέχουσες την καμπάνια τους αλλά όχι το μήνυμα. Ρωτήστε εκείνους που ακούν την εκάστοτε παρουσίαση ποιο θεωρούν ότι είναι το μήνυμα αυτής. Έπειτα, δώστε χώρο για περισσότερες ερωτήσεις ή προτάσεις για να βελτιώσετε τη δουλειά κάθε υποομάδας.

Πρόσθετες μεθοδολογικές αναφορές

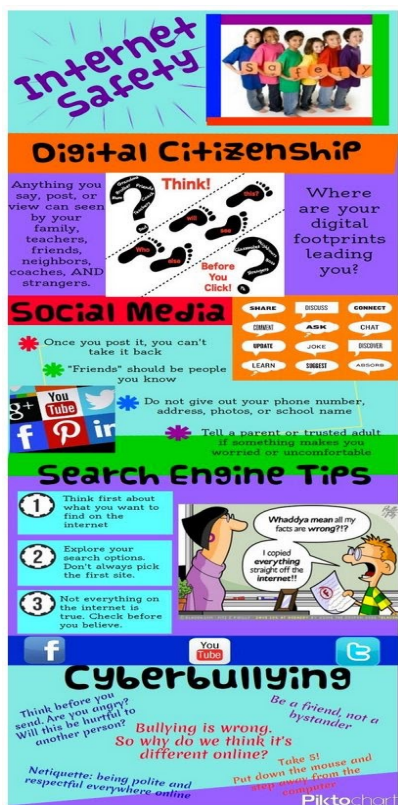
Ανταλλαγή ιδεών, παιχνίδι ρόλων

Θεματικές αναφορές

Διαδικτυακός εκφοβισμός μεταξύ νέων ατόμων

[http://www.europarl.europa.eu/Reg-Data/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/Reg-Data/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

Μερικά παραδείγματα:

Γλωσσάρι βασικών ορισμών

Εκφοβισμός

Επαναλαμβανόμενη, παρατεταμένη μορφή επιθετικής ή/και βίαιης συμπεριφοράς εναντίον ενός ή περισσότερων ατόμων λόγω κάποιου χαρακτηριστικού του/τους για το οποίο δεν είναι εκείνο/εκείνα υπεύθυνο/ υπεύθυνα (για παράδειγμα, εξαιτίας της φυλής του, του πολιτισμικού του υπόβαθρου, της θρησκείας τους, της κοινωνικο-οικονομικής θέσης/κατάστασής του, της γλώσσας του, των πολιτικών του απόψεων, της εμφάνισής του ή της αρτιμελείας του, της σωματικής του διάπλασης, των πνευματικών του ικανοτήτων, του φύλου τους, της ηλικίας του, του σεξουαλικού του προσανατολισμού κ.λπ.) με σκοπό τη βλάβη, τον τραυματισμό, την απειλή, την ταπείνωση, τον αποκλεισμό, την απομόνωση, τη διάκριση εναντίον του θύματος ή των θυμάτων του εκφοβισμού ή την καταπίεση αυτού/αυτών. Η εκφοβιστική συμπεριφορά έχει κοινωνική λειτουργία, προκύπτει από ή/και εγκαθιδρύει μια ανισορροπία δύναμης εντός μιας κοινωνικής ομάδας, αίθουσας ή/και κοινότητας. Στοχεύει στην επιβολή μιας ιεραρχίας σχέσεων εξουσίας εντός μιας κοινωνίας, ομάδας, αίθουσας ή/και κοινότητας, όπου ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων επιβάλλει/επιβάλλουν την εξουσία του/τους σε άλλους. Η ανισορροπία δύναμης συνήθως στοχεύει στα ευάλωτα άτομα, συνεπώς η πιθανότητα κάποιο από αυτά να αντιδράσει είναι αμελητέα. [Πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση «Από τους Νέους για τους Νέους» (“From Peer to Peer”), Βασική Μελέτη της Τρέχουσας Κατάστασης του Φαινομένου του Εκφοβισμού στην Ευρώπη (Baseline Study on State of Art of Bullying in Europe, 2018, σελ. 4)

Διαδικτυακός εκφοβισμός

Ο εκφοβισμός που λαμβάνει χώρα στα σύγχρονα μέσα πληροφόρησης και επικοινωνίας (π.χ. μέσα κοινωνικής δικτύωσης, email, κινητά τηλέφωνα, κ.λπ.) χρησιμοποιώντας βίντεο, φωτογραφίες, σκίτσα, συνομιλίες με σκοπό τον εξευτελισμό των θυμάτων. Η διαφορά δύναμης προκύπτει από την τεχνολογική υπεροχή του θύτη να παραγάγει «περιεχόμενο» το οποίο, θεωρητικά, μπορεί να διαδοθεί σε εκατομμύρια χρήστες ταυτόχρονα. Ο διαδικτυακός εκφοβισμός δεν εξαρτάται από τον χαρακτήρα του κάθε ατόμου, συνεπάγεται μια αδιαφορία για την κοινωνική απαξίωση που προκαλεί στο θύμα, μπορεί να οδηγήσει σε πολλαπλασιασμό εγκλημάτων όπως η συκοφαντική δυσφήμιση και, εξαιτίας των τεχνολογικών μέσων που χρησιμοποιεί, ορισμένες φορές είναι δύσκολο να βρεθεί ο δράστης. [Πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση «Από τους Νέους για τους Νέους» (“From Peer to Peer”), Μελέτη Αναφοράς για την Τρέχουσα Κατάσταση του Φαινομένου του Εκφοβισμού στην Ευρώπη (Baseline Study on State of Art of Bullying in Europe, 2018, σελ. 5)

Διαδικτυακή βία

«Η χρήση συστημάτων πληροφορικής με σκοπό την πρόκληση, τη διευκόλυνση της πρόκλησης ή την απειλή πρόκλησης βίας εναντίον ατόμων η οποία καταλήγει (ή είναι πιθανό να καταλήξει) σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία, και μπορεί να περιλαμβάνει την εκμετάλλευση της κατάστασης, των χαρακτηριστικών ή των αδυναμιών του εκάστοτε ατόμου». (Συμβούλιο της Ευρώπης)

Βία μεταξύ των νέων

«Η σκόπιμη και επαναλαμβανόμενη πρόκληση βλάβης σε ένα άτομο από ένα ή περισσότερα συνομήλικα άτομα τα οποία, υπό μια έννοια, είναι πιο ισχυρά». Η βία μεταξύ των νέων ή η θυματοποίηση μπορεί να είναι άμεση (σωματική επιθετικότητα, απειλές και πειράγματα) ή έμμεση (διάδοση κουτσομπολιών και αποκλεισμός από ομάδες συνομηλίκων) και μπορεί να περιλαμβάνει τον εκφοβισμό, ο οποίος γενικά είναι μια πιο στοχευμένη και χρόνια ή επαναλαμβανόμενη μορφή βίας μεταξύ των νέων.

Διατομεακότητα

Η διατομεακότητα είναι μια θεωρία που αναπτύχθηκε από την Κιμπερλί Κρένσο, Καθηγήτρια Νομικής στη Νομική Σχολή των Πανεπιστημίων UCLA και Κολούμπια. Η Κρένσο αποτελεί αυθεντία στον τομέα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, του Μαύρου Φεμινισμού, της κριτικής φυλετικής θεωρίας, και σε ζητήματα φυλής, ρατσισμού και νομοθεσίας. Η διατομεακότητα είναι το σημείο σύγκλισης αρκετών κοινωνικών κατηγοριοποιήσεων, όπως η φυλή, η κοινωνική τάξη, η ταυτότητα φύλου και η αναπηρία, καθώς βρίσκουν εφαρμογή σε ένα συγκεκριμένο άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων, και δημιουργούν αλληλοεπικαλυπτόμενα και αλληλοεξαρτώμενα συστήματα διάκρισης ή μειονεκτικής θέσης. Δεδομένου ότι τα ανωτέρω πεδία περιορισμού δεν είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, ο αντίκτυπος που έχουν προκύπτει από μια διασύνδεση και συχνά από έναν συνδυασμό τους.

Πολλαπλές διαθεματικές ταυτότητες

Με τον όρο «διαθεματικές ταυτότητες» αναφερόμαστε στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία η ταυτότητα ενός ατόμου αποτελείται από πολλαπλούς, διασταυρούμενους παράγοντες που περιλαμβάνουν την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου, τη φυλή, την εθνικότητα, την κοινωνική τάξη (παρελθοντική και τωρινή), τα θρησκευτικά πιστεύω, τη σεξουαλική ταυτότητα και τη σεξουαλική έκφραση – ωστόσο, δεν περιορίζονται μόνο στους παραπάνω. Αυτοί οι διασταυρούμενοι παράγοντες είναι που μας καθιστούν πολυσύνθετες προσωπικότητες, καθώς η μία όψη των ταυτοτήτων μας επιδρά στις άλλες όψεις για να σχηματιστεί στο τέλος η συνολική εικόνα του εαυτού μας.

National legal documents – Glossary of main definitions

no testo? (to be filled in by each partner)

Προτεινόμενες πηγές πληροφόρησης

Νομικά έγγραφα, μελέτες και δημοσιεύσεις

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας εναντίον των γυναικών και της οικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, πλήρες κείμενο, αγγλικά), 11.05.2011 - <https://rm.coe.int/168008482e>

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας εναντίον των γυναικών και της οικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης): Ερωτήσεις και απαντήσεις - <https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers/16808f0b80>

Συμβούλιο της Ευρώπης. Ευαισθητοποίηση γύρω από τη βία εναντίον των γυναικών. Άρθρο 13 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης: <https://rm.coe.int/168046e1f1>

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (European Institute for Gender Equality, EIGE) - <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Agency for Fundamental Rights, FRA). Βία εναντίον των γυναικών: μια παν-ευρωπαϊκή έρευνα - <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/violence-against-women-survey/survey-information>

ΟΥΝΕΣΚΟ και Μονάδα του ΟΗΕ για τις Γυναίκες. Παγκόσμια Οδηγία για την Αντιμετώπιση της Σχολικής Βίας (2016) - <https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2017/violence-against-women-2017-03ws-schoolrelated-gender-based-violence-guidance-UNESCO-UNWomen.pdf>

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Πρόληψη της σχολικής βίας. Ένα χρήσιμο εγχειρίδιο (2019) - <https://www.unicef.org/media/58081/file/UNICEF-WHO-UNESCO-handbook-school-based-violence.pdf>

Πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση των Κοριτσιών. Μια προσέγγιση που αντιμετωπίζει το σχολείο ως ολότητα και στοχεύει στην πρόληψη της σχολικής έμφυλης βίας: Οι Ελάχιστες Προδιαγραφές και το Πλαίσιο Ελέγχου- <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2018/09/Whole-School-Approach-to-Prevent-SRGBV-Minimum-Standards-Framework-UNGEI.pdf>

Websites, projects

Myths concerning violence against women and girls:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/factsheet-eu_action_to_combat_violence_against_women-2019.pdf

The Genderbread Person

<https://www.genderbread.org/>

Safe and welcoming schools

<http://www.endvawnow.org/en/articles/1756-safe-and-welcoming-schools-.html>

Violence in schools

<https://www.coe.int/en/web/children/violence-in-schools>

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Partnership:

The project involves 4 countries and 5 organizations:

ActionAid Italia, Italy

ActionAid Hellas, Greece

AFOL Metropolitana, Italy

CPE – Centrul Partneriat pentru Egalitate,
Romania

UCLL – UC Limburg, Belgium

act:onaid

Afol
METROPOLITANA
collegiamo il lavoro

CPE
CENTRUL PARTENERIAT
PENTRU EGALITATE

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

The content of this toolkit represents the views of the authors only and is their own responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.